

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА (ЕС) No 1698/2005

От 20 септември 2005

За подкрепа на развитието на селските райони чрез Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони /ЕСФРСР/

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

Като взе предвид Договора за създаване на Европейска общност и особено членове 36, 37 и 299(2)

Като взе предвид предложението на Комисията,

Като взе предвид становището на Европейския парламент,

И като се има предвид, че:

- (1) Политиката за развитие на селските райони трябва да придружава и допълва политиките за пазарна подкрепа и за подкрепа на доходите на Общата селскостопанска политика (ОСП) и по този начин да допринесе за постигането на целите на Политиката, както е предвидено в Договора. Политиката за развитие на селските райони също трябва да вземе предвид и общите цели на Политиката за икономическо и социално сближаване, определени в Договора и да допринесе за тяхното постигане, като в същото време интегрира други основни приоритети на политиките, в съответствие с тяхната формулировка в заключителните документи от заседанията на Европейския съвет в Лисабон и Гьотеборг посветени на постигането на конкурентоспособност и устойчиво развитие.
- (2) Съгласно Договора, при разработването на Общата селскостопанска политика и специалните методи за нейното прилагане, трябва да се вземе предвид особеното естество на селскостопанската дейност, което произтича от социалната структура в селското стопанство и неравнопоставеност в структурно и природно отношение на различните селски райони.
- (3) Реформата на ОСП от юни 2003 г. и април 2004 г. въведе съществени промени, които вероятно ще имат значително влияние върху икономиката на цялата територия на селските райони на Общността по отношение на моделите на селскостопанско производство, методите на управление на земите, заетостта и по-общите социални и икономически условия в различните селски райони.
- (4) Действията на Общността трябва да допълват действията, провеждани от страните-членки или да се стремят да допринесат към тяхното осъществяване. Партньорството трябва да бъде подсилено чрез уреждане на участието на различен тип партньори при пълно спазване на институционалните компетенции на страните-членки. Заинтересуваните партньори трябва да бъдат включвани в подготовката, наблюдението и оценката на програмирането.
- (5) Общността може да предприеме мерки в съответствие с принципа за Субсидиарност¹ в съответствие с разпоредбите на Член 5 на Договора, тъй като целта на този регламент - развитието на селските райони не може да бъде постигната адекватно от страните-членки предвид съществуващите връзки между нея и останалите инструменти на Общата селскостопанска политика, степента на неравнопоставеност между селските райони и ограничеността на финансовите ресурси на страните-членки в разширения Съюз, поради което тя може да бъде постигната по-добре на ниво Общност чрез многогодишната гаранция за финансиране от Общността и чрез концентрирането му по приоритетите на ОСП. Съгласно принципа на пропорционалност, определен в

¹ Бел. прев.: институционална независимост на националните държави на страните-членки на Общността.

същия член, настоящият Регламент не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.

- (6) Дейностите на Европейския селскостопански фонд за развитие на селските райони (по-долу наричан ЕСФРСР), както и дейностите, към които той допринася, трябва да са последователни и съвместими с останалите политики на Общността, както и да отговарят на цялото законодателство на Общността.
- (7) В своите действия в подкрепа на селските райони, Общността ще има грижата да насърчи елиминирането на неравенствата и постигане на равенство между жените и мъжете и недопускане на дискриминация, в съответствие с Договора.
- (8) За да фокусира стратегическото съдържание на политиката за развитие на селски райони в съответствие с приоритетите на Общността и по този начин да подкрепи прозрачността му, Съветът трябва да приеме Стратегически насоки по предложение от Комисията.
- (9) Въз основа на Стратегическите насоки, приети от Съвета, всяка страна членка трябва да подготви свой национален стратегически план за развитие на селските райони, която ще формира отправна рамка за изготвянето на програмите за развитие на селските райони. Страните-членки и Комисията трябва да докладват за наблюдението на националните стратегии и стратегията на Общността.
- (10) Програмирането на развитието на селските райони трябва да се придържа към приоритетите на Общността и национални приоритети и да допълва останалите политики на Общността, най-вече Политиката за пазарна подкрепа, Политиката за сближаване и Общата политика в областта на рибарството.
- (11) За да се осигури устойчивото развитие на селските райони е необходимо фокусът да се постави върху ограничен брой основни приоритетни цели на ниво Общност, които се отнасят до конкурентоспособността на селското и горско стопанство, управлението на земята и околната среда, качеството на живот и разнообразяването на икономическите дейности в тези райони, като отчита разнообразието на ситуацията вариращи между отдалечени селски райони страдащи от обезлюдяване и упадък, до селски райони в периферията на градовете, изпитващи увеличаващ се натиск за урбанизиране.
- (12) Налице е необходимост да се установят общи правила за програмиране и ревизиране на програмирането за развитие на селските райони, като се осигури подходящ баланс между осите на програмите за развитие на селските райони, отговарящи на основните приоритетни цели. Продължителността на програмирането трябва да бъде седем години.
- (13) За постигане на целите за подобряване на конкурентоспособността на секторите на селското и горско стопанство е важно да се изградят ясни стратегии за развитие, насочени към подобряването и адаптирането на човешкия потенциал, производствените материални активи и качеството на селскостопанската продукция.
- (14) По отношение на човешкия потенциал е необходимо да бъдат осигурени пакети от мерки за обучение, информиране и осигуряване на знания, за започване на дейността на млади фермери, за ранно пенсиониране за фермери и селскостопански работници, за ползване на консултантски услуги от земеделските и горски стопани, предоставяне на услуги за съвети в земеделието и горското стопанство, и помощ в управляването на земеделски стопанства.
- (15) Що се отнася до обучението, информирането и осигуряване на знания, развитието и специализацията на селското и горско стопанство изискват подходящо ниво на техническо и икономическо обучение, в това число познания за нови информационни технологии, както и адекватна информираност в

областта на изискванията за качество на продуктите, резултатите от научни изследвания и устойчивото управление на природните ресурси, в това число изискванията за кръстосано съответствие и прилагане на производствени практики, съвместими с поддържането и подобряването на ландшафта и защитата на околната среда. Следователно е необходимо обхватът на обучението информирането и осигуряване на знания, да бъде разширен за всички пълнолетни лица, които са заети в селското и горско стопанство. Тези дейности ще обхващат както въпроси за конкурентоспособността на селското и горско стопанство, така и за управлението на земите и целите по опазването на околната среда.

- (16) Предоставянето на специфични помощи за млади фермери може да улесни както тяхното първоначално установяване, така и структурното приспособяване на стопанствата им след първоначалното стартиране на дейността. Мярката за установяване [на млади фермери] трябва да бъде оптимизирана като се предоставя еднократна премия, зависеща от наличието на изготвен на бизнес план, който да осигури развитието на новото стопанство.
- (17) Ранното пенсиониране в селското стопанство трябва да бъде насочено към осъществяване на структурна промяна в прехвърлените стопанства чрез мярката за установяване на млади фермери, съгласно изискванията на втората, или при прехвърлянето на стопанства с цел увеличаване на техния размер, като се взема предвид и придобитият опит от прилагане на предишните схеми на Общността в тази област.
- (18) Използването на управленски и консултативни услуги от селските и горски стопани ще им предостави възможността за устойчиво развитие на техните стопанства. По-конкретно, използването на селскостопански консултативни услуги, както е постановено в Регламент на Съвета (ЕС) № 1782/2003 от 29 септември 2003 г., определящ общи правила за схемите за директна подкрепа към Общата селскостопанска политика, създаващ определени схеми за подкрепа на селскостопански производители², трябва да подпомогне селскостопанските производители при оценката на изпълнението на техния селскостопански бизнес и за идентифицирането на необходимите подобрения по отношение на установените със закон изисквания за управление, определени в горепосочения Регламент, както и стандартите на Общността по отношение безопасните условия на труд.
- (19) Основаването на консултативни, управленски услуги и съвети за фермери, както и услугите за съвети за горските стопани трябва да ги подпомага при адаптирането, подобряването и улесняването на управлението на стопанствата, за подобряване на цялостното им представяне чрез по-нататъшно усъвършенстване на човешкия потенциал, осъществяващ дейности в селскостопанския и горски сектор.
- (20) По отношение на физическия производствен капитал, трябва да бъдат осигурени пакети мерки за модернизиране на фермите, подобряване на икономическата стойност на горите, добавянето на принадлежна стойност към първичната селскостопанска и горска продукция, насърчаващи създаването на нови продукти, процеси и технологии в селското стопанство, хранителната промишленост и горското стопанство, подобрението и развитието на селскостопанската и горска инфраструктура, възстановяването на потенциала за селскостопанско производство, увреден от природни бедствия и въвеждане на подходящи превантивни мерки.
- (21) Целта на помощта на Общността за селскостопански инвестиции е да модернизира земеделските стопанства с цел подобряване на икономическото

² OJ L 270, 21.10.2003, p.1. Regulation as last amended by Regulation (EC) No 583/2004 (OJ L 91, 30.3.2004, p.1).

им представяне чрез по-добро използване на производствените фактори, в това число и чрез въвеждане на нови технологии и иновации, насочване на усилията към постигане на качество на продукцията и разнообразяването на основната дейност с допълнителни дейности вътре и извън стопанствата, включително нехранителните сектори, отглеждането на енергийни култури, както и подобряване на екологичната безопасност и безопасността на работното място, хигиената и хуманното отношение към животните в стопанствата, като в същото време се опростяват условията на помощта за инвестиране, в сравнение с тези в Регламент на Съвета (ЕС) № 1257/1999 от 17 май 1999 г. за подкрепа на развитието на селските райони от Европейския селскостопански фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство (ФЕОГА) ³.

- (22) Частните горски стопанства имат важна роля за икономическата дейност в селските райони и следователно, помощта на Общността е от значение за подобряването и разширяването на икономическата им стойност, за разнообразяването на продукцията и за подобряване на пазарните възможности например в сектори “възстановима енергия”, като в същото време се запазват устойчивото управление и многофункционалността на горите.
- (23) Подобренията в преработката и маркетинга на суровини от селското и горско стопанство трябва да бъдат насърчени чрез предоставянето на подкрепа за инвестиции за подобряване на ефикасността на преработвателния сектор и маркетинга, насърчаване на преработката на селскостопанска и горска продукция в източници за възстановима енергия, въвеждането на нови технологии и иновации, откриването на нови пазарни ниши за селскостопански и горски продукти, акцентирание върху качеството, подобряване опазването на околната среда, безопасните условия на труд, хигиената и хуманното отношение към животните според случая, чрез насочването на подкрепата като общо правило към средни, малки и микро предприятия и други предприятия под определен размер, които са в по-добра позиция да придадат стойност на местните продукти, като в същото време се опростяват условията за получаване на инвестиционна подкрепа в сравнение с тези, определени в Регламент на Съвета (ЕО) № 1257/1999.
- (24) В контекста на увеличена конкуренция е важно да се подсигури, че земеделието и хранителната промишленост както и горското стопанство могат да се възползват от пазарните възможности чрез широко прилагани иновативни подходи в създаването на нови продукти, процеси и технологии. За тази цел е необходимо да се насърчава сътрудничеството между фермери, производители на храни, преработваща промишленост и други свързани страни.
- (25) Селскостопанската инфраструктура и възстановителните и превантивни мерки срещу природните бедствия трябва да допринасят към приоритета за конкурентоспособност в селското и горското стопанство.
- (26) По отношение на качеството на селскостопанската продукция и продукти е необходимо да бъде предоставена съвкупност от мерки за отговаряне на стандартите от фермерите, основана на законодателството на Общността, която да насърчи участието на фермерите в схемите за качество на храните и да подкрепи групите производители по отношение на информационните и промоционални дейности за популяризиране на качествените храни.
- (27) Целта на мерките за изпълнение на стандартите е да се насърчи по-бързото въвеждане на високите стандарти основани на законодателството на Общността от селскостопанските производители, които касаят околната среда, общественото здраве, здравето на животните и растенията, хуманното

³ OJ L 160, 26.6.1999, p.80. Regulation as last amended by Regulation (EC) No 583/2004

отношение към животните и безопасните условия на труд, както и самото спазване на тези стандарти от селскостопанските производители. Стандартите могат да наложат нови задължения на последните, от което следва, че трябва да бъде предоставена подкрепа, която частично да покрие допълнителните разходи или пропуснатите приходи, поради спазването на тези задължения.

- (28) Целта на мярката, която предоставя подкрепа на селски стопани, които взимат участие в национални схеми за качество на храните или в схеми на Общността, е да предостави гаранции на потребителите за качеството на продукта или използвания процес на производство в резултат на участието на стопаните в тези схеми, да добави стойност към първичните продукти и да подобри пазарните възможности за продукцията. След като участието им в такива схеми може да породи допълнителни разходи и задължения, които не се компенсират изцяло от пазара, селските стопани трябва да бъдат насърчени да участват в тези схеми.
- (29) Съществува необходимостта от подобряване на информираността на потребителите за наличието и спецификациите на продуктите, произведени по горепосочените схеми за качество. Трябва да бъде предоставена подкрепа на групите производители за информиране на потребителите и промоция на качествените продукти, произведени по схемите за качество, подкрепени от страните-членки в рамките на програмите им за развитие на селските райони.
- (30) Налице е необходимост от осигуряване на плавно преустановяване на определени индивидуални мерки, въведени чрез Договора за присъединяване през 2003 година, а именно мярката за Полу-пазарните стопанства и мярката за Създаване на групи производители.
- (31) Подкрепата за специфични методи на управление на земите трябва да допринесе към устойчивото развитие чрез насърчаване на селските и най-вече горски стопани да използват методите на земеползване, които съответстват на необходимостта да се запази природната среда и пейзажа, както и да се защитят и подобрят природните ресурси. Тя трябва да спомогне за реализацията на Шестата програма за действия за околна среда на Общността и заключенията на Председателството по отношение на Стратегията за устойчиво развитие. Ключовите въпроси, които трябва да бъдат адресирани включват биоразнообразие, управление на местата по НАТУРА 2000, защита на водите и почвите, смекчаване на промяната в климата, в това число емисиите на парникови газове, намаляване на емисиите на амоняк и разумната употреба на пестициди.
- (32) Горското стопанство е неделима част от развитието на селските райони и подкрепата за устойчивото ползване на земите трябва да обхване устойчивото управление на горите и мултифункционалната им роля. Горите създават многобройни изгоди: те предоставят суровина за възстановими и екологично чисти продукти и имат важна роля за икономическото богатство, биологическото разнообразие, глобалния въглероден цикъл, водния баланс, контрола върху ерозията и предотвратяването на природни опасности, както и предоставянето на социални услуги и услуги за отдих. Мерките за горите трябва да бъдат приети с оглед на начинанията, предприемани от Общността и страните-членки на международно ниво и да бъдат базирани на националните или суб-националните програми за горите на страните-членки или на еквивалентни инструменти, които трябва да отчитат ангажиментите, поети на министерските конференции за Защита на горите в Европа. Мерките за горско стопанство трябва да допринесат за прилагане на Стратегията на общността за горското стопанство. Тази подкрепа трябва да избегне нарушаване на конкуренцията и да бъде неутрална спрямо пазара.

- (33) Плащанията за природни ограничения в планинските райони, както и плащания в други райони с ограничения трябва да допринесат, чрез трайно ползване на селскостопанската земя, към поддържането на селската среда и поддържане и налагане на устойчиви селскостопански системи. Необходимо е да бъдат изготвени обективни параметри за определяне на нивото на плащанията с цел да се осигури ефективността на тази схема за подкрепа и да се гарантира, че целите ѝ се постигат. Ще останат в сила някои разпоредби на Регламент (ЕС) 1257/1999 отнасящи се за подкрепата за необлагодетелствани райони.
- (34) На селскостопанските производители ще продължи да бъде отпускана подкрепа за подпомагане на адресирането на специфични неблагоприятни фактори в засегнатите области, което е резултат от прилагането на Директива на Съвета 79/409/ЕЕС от 2 април 1979 г. за опазване на дивите птици и Директива на Съвета 92/43/ЕЕС от 21 май 1992 г. за опазване на естествените хабитати на дивата фауна и флора с цел да се допринесе за ефективното управление на местата, определени по НАТУРА 2000; подкрепа трябва да се предостави на стопаните, които срещат затруднения в райони от водосбора на реки при изпълнението на Директива 2000/60/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 23 октомври 2000, която създава Рамка за дейности на Общността в сферата на водните политики.
- (35) Агроекологичните плащания ще продължат да имат съществена роля в подкрепата на устойчивото развитие на селските райони и за адаптиране към увеличаващата се потребност на обществата от екологични услуги. Те допълнително ще насърчат селските стопани да служат на обществото като цяло чрез въвеждането или продължаване на прилагането на селскостопанските методи за производство, които са съвместими със защитата и подобрието на околната среда, пейзажа и неговите характеристики, природните ресурси, почвата и генетичното разнообразие. В този контекст специално внимание трябва да се отдели на консервацията на генетични ресурси в земеделието. В съответствие с принципа "замърсителят плаща", плащанията трябва да покриват само тези ангажименти, които надхвърлят съответните задължителни стандарти.
- (36) Селските стопани трябва да продължат да бъдат насърчавани да въвеждат високи стандарти за хуманно отношение към животните чрез предоставянето на подкрепа на селски стопани, които въвеждат стандарти за животновъдни практики, надхвърлящи съответните задължителни стандарти.
- (37) Подкрепа трябва да бъде предоставена за инвестиции, негенериращи печалби, там където те са необходими за да постигнат ангажиментите, поети по агроекологичните схеми, или там, където в рамките на стопанството те увеличават обществената ценност за отпочиване на районите по НАТУРА 2000 и други райони с висока природна стойност..
- (38) За да допринесат за защитата на околната среда, предотвратяването на природни опасности и пожари, както и за смекчаването на последиците от промени в климата, горските ресурси трябва да бъдат разширявани и подобрявани чрез първоначално залесяване на селскостопанските и неселскостопански земи. Всяко първо залесяване трябва да бъде адаптирано към местните условия и съвместимо с околната среда; то трябва да подсилва биоразнообразието.
- (39) Агро-горските системи могат да придобият висока екологична и социална стойност чрез комбинирането на екстензивното селско стопанство и горски системи, насочени към производство на висококачествена дървесина и други горски продукти. Установяването на такива системи трябва да бъде подкрепено.

- (40) Предвид важността на горите за успешното прилагане на Директива 79/409/ЕЕС и 92/43/ЕЕС, трябва да бъде предоставена специфична подкрепа на горските стопани, за да се подпомогне разрешаването на специфични проблеми, които произтичат от реализацията на директивите.
- (41) Необходимо е да бъдат въведени екологични горски плащания за доброволни ангажименти за подобряване на биоразнообразието, опазването на горските екосистеми с високо качество и укрепването на защитната роля на горите по отношение на почвената ерозия на почвите, поддържането на водните ресурси и качеството на водите и природните въздействия.
- (42) Необходимо е да бъде предоставена подкрепа за възстановяване на производствения потенциал в горите, увреден от природни бедствия и пожари, както и за въвеждането на превантивни действия. Превантивните действия срещу пожари трябва да обхванат области, класифицирани от страните членки като високо или средно рискови за пожари, в съответствие с плановете им за защита на горите.
- (43) Необходимо е да бъде предоставена подкрепа на горските стопани за инвестиции, които не генерират доходи, когато те са необходими за постигане на екологични ангажименти за горите или в горите за подобряване на обществената стойност на местата за отдих на засегнатите области.
- (44) За да се осигури целево и ефикасно използване на подкрепата за управление на земите в рамките на този Регламент, страните-членки трябва да определят целеви райони за определени мерки по този приоритет. Необходимо е определянето на планинските райони и други райони със ограничения, определени на основата на общи обективни критерии. Следователно, Директивите на Съвета и Решенията, чрез които се приемат списъци с необлагодетелствани райони в съответствие с Член 21(2) и (3) от Регламент на Съвета (ЕС) № 950/97 от 20 май 1997 г. за подобряване на ефикасността на селскостопанските структури, е необходимо да бъдат отменени. Териториите по Natura 2000 се определят в съответствие с Директиви 79/409/ЕЕС and 92/43/ЕЕС. Страните-членки трябва да определят подходящите райони за залесяване по екологични причини като защита срещу ерозия, предотвратяване на природни опасности или разширяване на горските ресурси за спомагане за смекчаване на промяната на климата и горски райони със среден и висок риск от горски пожари.
- (45) Там където бенефициентите, които получават плащания по определени мерки за управление на земите не отговарят на задължителните изисквания, определени в Член 4 и 5 и Анекси III и IV към Регламент на Съвета (ЕС) № 1782/2003 за целите им стопанства, трябва да бъде създадена система от санкции, която взема предвид степента на нарушение, размера и обхвата, трайността и повторението на неспазването.
- (46) Съществува необходимостта промените в селските райони да бъдат придружени от предоставяне на помощ за диверсифициране на селскостопанските дейности към неселскостопански, както и за развитие на неселскостопанските сектори, насърчаване на заетостта, подобряване на основните услуги, включително местния достъп до информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и реализирането на инвестиции, които правят селските райони по-атрактивни с оглед на противопоставяне на тенденциите на икономически и социален спад и обезлюдяване. В това отношение също е необходимо усилие за подобряване на човешкия потенциал.
- (47) Необходимо е да бъде предоставена подкрепа за други мерки, които се отнасят до по-широката икономика на селските райони. Списъкът на мерките трябва да бъде определен въз основа на опита на инициатива „LEADER” и по отношение

на многосекторните потребности на ендегенното развитие на районите основано на традиции.

- (48) Прилагането на местните стратегии за развитие може да укрепи териториалната съгласуваност и синергията между мерките, които са насочени към по-широката икономика и населението на селските райони. Следователно е необходимо да се прилагат мерки, насочени към по-широката икономика; за предпочитане е те да се прилагат чрез местни стратегии за развитие.
- (49) Съществува необходимостта от ясно дефиниране на принципите на съгласуваност и допълване на приоритета за разнообразяване на икономиката на селските райони и подобряване на качеството на живота с други финансови инструменти на Общността и най-вече с тези на Политиката на сближаване.
- (50) След три програмни периода, инициативата „LEADER” достигна ниво на зрялост, което позволява на селските райони да реализират подхода „LEADER” на по-широка основа в общото програмиране на развитието на селските райони. Следователно, необходимо е изготвянето на уредба за прехвърляне на основните принципи на „LEADER” към програмите [за развитие на селските райони], като в тях се изведе специфичен приоритет, и се предостави определение на местните инициативни групи и мерките, които да бъдат подкрепяни, включително прилагането на местните стратегии, сътрудничеството, работата в мрежа и придобиването на умения.
- (51) Предвид важността на подхода „LEADER”, значителен дял от приноса на ЕСФРСР ще бъде определен за този приоритет.
- (52) ЕСФРСР трябва да подкрепя действия, свързани с прилагането на програмите чрез предоставянето на Техническа помощ. Като част от техническата помощ определена в Член 5 на Регламент на Съвета (ЕС) №1290/2005 от 21 юни за финансирането на Общата селскостопанска политика, е необходимо изграждането на Мрежа за развитие на селските райони на ниво Общност.
- (53) Необходимо е въвеждане на правила за разпределението на наличните ресурси. Те трябва да съответстват на Финансовата перспектива за периода 2007-2013. Общата сума за развитие на селските райони ще бъде разпределена на годишна основа. Препоръчително е да се позволи значителното концентриране върху райони, които са избираеми по Целта за Сближаване на ЕС.
- (54) Необходимо е Съвета да определи сумата на подкрепата на Общността за развитие на селските райони по този Регламент от 1 януари 2007 до 31 декември 2013, годишната разбивка и минималната сума за концентриране в районите по Целта Сближаване, в съответствие с финансовата перспектива за периода 2007-2013 и Интер-институционалното споразумение за бюджетна дисциплина и подобряване на бюджетната процедура за същия период.
- (55) Годишните суми, отпуснати на страните членки по Целта Сближаване на Фондовете, за частта, която се финансира от ФЕОГА - секция Гарантиране, Структурните фондове, Фонд Сближаване и Финансовия инструмент за насочване на рибарството (ФИНР), е необходимо да бъдат ограничени до фиксиран таван съобразно капацитета за усвояване.
- (56) За индикативната разбивка на разпределените средства, които се предоставят на страните-членки е необходимо да се ползват критерии установени по обективен и прозрачен метод.
- (57) Освен тези суми, страните-членки трябва да вземат предвид сумите, които са генерирани от осъществяването на модуляцията, както е уредено в Член 12(2) на Регламент (ЕС) № 1290/2005.

- (58) За целите на програмирането сумите, които се предоставят по Фондовете трябва да бъдат индексирани на пропорционална основа.
- (59) Размерът на приноса на Фонда към програмирането на Развитието на селските райони трябва да бъде определен според публичните разходи в страните-членки като се вземе предвид важността на приоритета за управление на земите и околната среда, положението в регионите, обхванати от Целта за сближаване, приоритета даден на подхода „LEADER”.
- (60) За да се смекчат специфични ограничения и структурни проблеми в дейностите в земеделския и горския сектор, за да се добави стойност на земеделските и горските продукти страдащи от отдалечеността и изолираността, и зависимостта на селската икономика от ограничен брой земеделски продукти, за да се насърчи провеждането на силна политика за развитие на селските райони, трябва да се приложат специфични разпоредби за определени мерки за развитие на селските райони, както и подходящи нива на съфинансиране за най-външните райони, определени по Член 299 и островите, обхванати от Регламент на Съвета (ЕЕС) № 2019/93 от 19 юли 1993 г., въвеждащ специфични мерки по отношение на някои селскостопански продукти за по-малките острови в Егейско море.
- (61) В съответствие с принципа за субсидиарност, но с възможни изключения, е необходимо да се създадат съответните национални правила за избираемост на разходите.
- (62) За осигуряване на ефективното, справедливо и устойчиво влияние на действията на ЕСФРСР, е необходимо въвеждането на правила, които да гарантират, че инвестициите в съответните операции на предприятията са трайни, като се избегне възможността Фондът да бъде използван за причиняване на нечестна конкуренция.
- (63) Необходимо е децентрализираното прилагане на дейностите, подкрепяни от ЕСФРСР да бъде придружено от гаранции, които се отнасят най-вече до качеството на реализацията, резултатите, доброто финансово управление и контрола.
- (64) Необходимо е страните-членки да предприемат подходящите мерки за гарантиране на доброто функциониране на системите за управление и контрол. За тази цел е необходимо установяването на общи принципи и основни функции, спазвани и изпълнявани от всяка от системите за управление и контрол. Следователно е необходимо да се запази определянето на единствен Управляващ орган, както и да се специфицират отговорностите му.
- (65) Всяка програма за развитие на селските райони би трябвало да е обект на подходящо наблюдение, като изпълнението ѝ се наблюдава от Комитет по наблюдение въз основа на обща Рамка за наблюдение и оценка; рамката трябва да е създадена и прилагана в партньорство със страните-членки така че да се осигури ефективното посрещане на специфичните нужди на развитието на селските райони.
- (66) Ефективността и влиянието на действията към Фонда зависят още и от поддобрата система за оценяване, създадена на основата на общата рамка на наблюдение и оценка. В частност, програмите трябва да бъдат оценени по отношение на тяхната подготовка, прилагане и завършек.
- (67) За да се даде възможност за ефективно партньорство, и за популяризиране на действията на Общността, е необходимо колкото е възможно по-широкото разпространяване на информация. Отговорността в това отношение се носи от властите, които управляват програмата.
- (68) Мерките за развитие на селските райони определени в този Регламент трябва да бъдат необходими за страните-членки и без съфинансирането им от

Общността. С оглед на икономическото влияние на такава помощ, и с цел да се осигури съгласуваност с мерките, приемливи за подкрепа на Общността, и за опростяване на процедурите, е необходимо създаването на конкретни правила за държавна помощ, които също ще отчитат и опита от прилагането на Регламент (ЕС) № 1257/1999. В допълнение, необходимо е страните-членки да бъдат оторизирани да отпускат държавна помощ, с цел да се предостави допълнително финансиране за мерките за развитие на селските райони, за които се отпуска помощ от Общността, като се следва процедурата за уведомяване в съответствие с разпоредбите на настоящия Регламент, която процедура е част от процеса на програмиране.

- (69) Необходимо е да се приемат правила, улесняващи прехода от настоящата схема за подкрепа към новата схема за подкрепа на развитието на селските райони.
- (70) Новата схема за подкрепа по този Регламент заменя съществуващата. Следователно трябва да се отмени Регламент (ЕС) 1257/1999 от 1 януари 2007 година с изключение на някои негови разпоредби за необлагодетелстваните райони, които ще бъдат отменени на по-късна дата.
- (71) Мерките, необходими за прилагането на този регламент, трябва да се приемат в съответствие с Решение на Съвета 1999/468/ЕС от 28 юни 1999 г., установяващо процедурите за упражняване на правомощията по прилагането на този Регламент, прехвърлени на Комисията⁴.
- (72) Европейския Икономически и Социален Комитет е дал становище.
- (73) Комитетът по регионите е дал становище,

⁴ OJ L 184, 17.7.1999, p.23.

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

ЧАСТ ПЪРВА ЦЕЛИ И ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ПОМОЩТА

ГЛАВА I ОБХВАТ И ДЕФИНИЦИИ

Член 1 Обхват

Настоящият Регламент:

1. урежда общите правила, които управляват подкрепата на Общността за развитие на селските райони, финансирана от Европейски селскостопански фонд за развитие на селските райони (по-долу наричан "Фондът"), създаден въз основа на Регламент (ЕС) № 1290/2005
2. определя Целите, към които трябва да допринесе политиката за развитие на селските райони.
3. определя стратегическия контекст за политиката на развитие на селските райони, в това число и метода за определяне на стратегическите насоки на Общността за политиката за развитие на селските райони (от тук нататък стратегически насоки на Общността) и националните стратегически планове.
4. определя приоритетите и мерките за развитие на селските райони.
5. определя правилата за партньорство, програмиране, оценка, финансово управление, наблюдение и контрол основани на споделени отговорности между страните-членки и Комисията.

Член 2 Дефиниции

За целите на настоящия Регламент, се прилагат следващите дефиниции:

(а) "**програмиране**": процесът на организиране, взимане на решения и финансиране на няколко етапа, които имат за цел да реализират на многогодишна основа, съвместните действия на Общността и страните-членки за постигането на приоритетните цели на ЕСФРСР;

(б) "**регион**": териториална единица, която съответства на ниво I и II на Номенклатурата на териториалните единици за целите на статистиката (ниво I и II от "NUTS") в рамките на смисъла по Регламент (ЕС) № 1059/2003 на Европейския парламент и Съвета от 26 май 2003 г. за създаването на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS)⁵.

(с) "**приоритетна ос**": съгласувана група мерки със специфични цели, чиито резултати допринасят за постигането на една или повече от целите, посочени в член 4.

(д) "**мярка**": съвкупност от дейности, които спомагат за прилагането на Приоритетна ОС, както е отбелязана в чл. 4(2);

⁵ OJ L154, 21.6.2003 г.

(e) **“дейност”**: проект, договор или споразумение избран/о според критериите, изложени в съответните програми за развитие на селските райони, които са реализирани от един или повече бенефициенти, и допринасящи за постигането на целите, посочени в чл.4.

(f) **“обща рамка за наблюдение и оценка”**: общ подход, разработен от Комисията и страните-членки, по който се определят ограничен брой общи показатели, отчитащи изходната ситуация, финансовото изпълнение, прилагането, резултатите и влиянието на програмите;

(g) **“местна стратегия за развитие”**: съгласувана съвкупност от дейности за постигане на местни цели и отговарящи на местните потребности; реализират се чрез партньорство установено на подходящото ниво;

(h) **“бенефициент”**: оператор, орган или фирма, независимо дали публични или частни, отговорни за осъществяване на дейностите или получаването на помощта;

(i) **“публичен разход”**: всеки публичен принос за финансиране на дейностите, с произход централния държавен бюджет, регионалните или местни власти или бюджета на Европейската Общност и всички подобни разходи. Всеки принос за финансирането на дейности, чийто източник е бюджетът на публични органи или асоциации на една или повече регионални или местни власти или публични органи както са определени в Директива 2004/18/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 31.03.2004 относно координацията по процедурите за сключване на договори за публични работи, публични доставки и публични услуги⁶, ще се считат за публичен принос.;

(j) **“Цел Сближаване”**: Целта на действията за подпомагане на най-слабо развитите страни-членки и региони според законодателството на Общността уреждащо Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд (ЕСФ) и Фонда за сближаване за периода от 1 януари 2007 до 31 декември 2013.

ГЛАВА II

МИСИЯ И ЦЕЛИ

Член 3 Мисии

ЕСФРСР допринася за насърчаване на устойчивото развитие на селските райони на територията на Общността по начин който допълва Политиката за пазарна подкрепа и политиките за подкрепа на доходите на Общата селскостопанска политика, Политиката за сближаване, както и Общата политика за рибарството.

Член 4 Цели

1. Подкрепата за развитие на селските райони ще спомогне за постигането на следните цели:

- (a) Подобряване на конкурентоспособността на селското и горско стопанство чрез предоставяне на подкрепа за реструктуриране, развитие и иновация;
- (b) Подобряване на околната и селската среда чрез предоставяне на подкрепа за управление на земите;

⁶ OJ L 134, 30.4.2004. p.114

- (с) Подобряване на качеството на живот в селските райони и насърчаване на разнообразяването на икономическата дейност в тези райони.
2. Целите, определени в алинея 1, ще бъдат реализирани чрез четири приоритетни оси, както са определени в Глава IV.

ГЛАВА III

ПРИНЦИПИ НА ПОМОЩТА

Член 5

Допълняемост, съгласуваност и съответствие

1. ЕСФРСР ще допълва действията на национално, регионално и местно ниво, като допринесе за постигане на приоритетите на Общността.
2. Комисията и страните-членки ще гарантират, че помощта от Фонда и страните-членки е в съответствие с дейностите, политиките и приоритетите на Общността. Помощта на Фонда трябва да бъде ползвана в съответствие с целите на Икономическото и социалното сближаване и най-вече с тези на Европейския фонд за рибарство.
3. Това съответствие ще бъде осигурено чрез определените в Член 9 Стратегически насоки на Общността, Националния стратегически план определен в Член 11, Програмите за развитие на селски райони, определени в Член 15 и Годишния доклад на Комисията, определен в Член 14.
4. В съответствие с техните отговорности, Комисията и страните-членки ще подсиgurяват координацията по отпускането на помощта от различните Фондове, ЕФРР, ЕСФ, Фонд "Сближаване", Инструментът на Общността за подкрепа на рибарството, интервенциите на Европейската Инвестиционна Банка (ЕИБ), и други финансови инструменти на Общността.
5. Необходимо е още съответствие и с мерките, финансирани по Европейския фонд за гарантиране на селското стопанство.
6. В рамките на настоящия Регламент няма да се отпуска подкрепа на схеми, които са избираеми за подкрепа по Общата организация на пазарите, но с възможност за изключения, които предстоят да бъдат определени според процедурата в Член 90(2).
7. Страните членки ще гарантират, че дейностите, финансирани от Фонда са в съответствие с Договора и всички останали нормативни актове, приети на негова основа.

Член 6

Партньорство

1. Помощта по ЕСФРСР ще бъде предоставяна на основата на тясно сътрудничество, по-надолу наричано "партньорство" между Комисията и страните-членки, както и с властите и органите, определени от страните-членки съгласно националните правила и практики, а именно:
 - (а) компетентните регионални, местни власти и други публични власти;
 - (б) икономическите и социални партньори;
 - (с) всеки друг подходящ орган, който представлява гражданското общество, неправителствените и екологичните организации, както и органи, отговорни за насърчаване на равенството между мъжете и жените.

Страните-членки ще определят най-представителните партньори на национално, регионално и местно ниво, както и в икономическата, социална, екологична или друга сфери (по-долу наричани "партньори"). Това ще създаде условията за широкото и ефективно включване на всички подходящи органи, в съответствие с националните правила и практики, като се вземат предвид както необходимостта от насърчаване на равенството между мъжете и жените, така и необходимостта за устойчиво развитие посредством интегриране на опазването на околната среда с изискванията за подобряване (на производствата и качеството на живота).

2. Партньорството ще бъде реализирано при пълно спазване на съответните институционални, законови и финансови отговорности за всяка категория партньори идентифицирани по алинея първа.
3. Партньорството ще включва изготвянето и наблюдението на националния стратегически план и подготовката, реализацията, наблюдението и оценката на програмите за развитие на селските райони. Страните-членки ще включат всички подходящи партньори в различните програмни етапи, като се спазват времевите граници, както са определени за всяка от съответните стъпки.

Член 7 **Субсидиарност**

Страните-членки са отговорни за прилагането на програмите за развитие на селските райони на съответното подходящо териториално ниво, според техните собствени институционални уредби; отговорността ще се изпълнява в съответствие с този Регламент.

Член 8 **Равенство между мъжете и жените и предотвратяване на дискриминация**

Страните-членки и Комисията ще насърчават равенство между мъжете и жените и ще подсигурят, че е невъзможна каквато и да било дискриминация на основата на пол, расова или етническа принадлежност, религия или вяра, физически ограничения, възраст или сексуална ориентация през различните етапи на прилагането на програмата.

Етапите включват: създаването, прилагането, наблюдението и оценката на програмата.

ЧАСТ ВТОРА **СТРАТЕГИЧЕСКИЯТ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ**

ГЛАВА I

СТРАТЕГИЧЕСКИ НАСОКИ НА ОБЩНОСТТА

Член 9 **Съдържание и приемане**

1. Съветът приема стратегически насоки за развитие на селските райони на ниво Европейска Общност за програмния период от 1 януари 2007 г. до 31 Декември 2013 г. в съответствие с политическите приоритети, определени на ниво Общност.

Тези насоки ще определят стратегическите приоритети за развитие на селските райони за този програмен период на ниво Общност така че да се подсигури прилагането на всеки един от приоритетите, определени с този Регламент.

2. Към 20 февруари 2006 стратегическите насоки на Общността ще бъдат приети с Решение в съответствие с процедурата, изложена в Член 37 от Договора (за ЕС). Решението ще бъде публикувано в *Официалния журнал на Европейския съюз*.

Член 10 **Преглед**

С цел да се вземат предвид настъпили промени в приоритетите на Общността, стратегическите насоки могат да бъдат предмет на преглед (и промяна).

ГЛАВА II

НАЦИОНАЛЕН СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН

Член 11 **Съдържание**

1. Всяка Страна членка ще представи Национален стратегически план, в който са посочени приоритетите на действията на Фонда и на съответните страни-членки, като се вземат предвид стратегическите насоки на Общността за развитие на селските райони, специфичните им цели, приносът на ЕСФРСР и на останалите финансови ресурси.
2. Националният стратегически план ще гарантира, че помощта на Общността за развитие на селските райони е в съответствие със стратегическите насоки на Общността, и че националните и регионални приоритети са координирани с приоритетите на Общността. Националният стратегически план ще бъде отправен инструмент за подготовката на програмирането по ЕСФРСР. Той ще се прилага чрез програмите за развитие на селските райони.
3. Всеки национален стратегически план ще включва:
 - (a) Оценка на съществуващата икономическа, социална и екологична ситуация и на потенциала за развитие;
 - (b) Избраната стратегия за съвместни действия на Общността и съответната страна членка, като се покаже съгласуваността на взетите решения със стратегическите насоки на Комисията;
 - (c) Тематичните и териториални приоритети за развитие на селските райони по всяка приоритетна ос, включително цифровизация⁷ на основните им цели , както и подходящите показатели за наблюдение и оценка;
 - (d) Списък с програмите за развитие на селските райони, които реализират националният стратегически план и индикативното разпределение на средствата от ЕСФРСР за всяка програма, в това число сумите, които са произтичат от член 12(2) от Регламент (ЕС) № 1290/2005.
 - (e) Начините за осигуряване на координация с останалите инструменти на Общата Селскостопанска Политика, ЕФРР, ЕСФ , Фонда за сближаване, Инструмента за подкрепа на рибарството и ЕИБ;

⁷ Бел. пр.: Представят се измерими очаквани резултати за всяка една от основните цели по осите.

- (f) Ако е приложимо, бюджета за постигане на Целта за Сближаване;
- (g) Описание на споразуменията и посочване на сумата, определена за създаване на Националната селска мрежа, упомената в членове 66(3) и 68.

Член 12 **Подготовка**

1. Всяка страна-членка ще изготви своя национален стратегически план веднага след приемането на стратегическите насоки на Общността.

Планът ще бъде изготвен в съответствие с институционалните споразумения на страните-членки на основата на тясно сътрудничество с партньорите, посочени в Член 6. Той ще бъде разработен в тясно сътрудничество с Комисията и ще покрива периода от 1 януари 2007 г. до 31 декември 2013 г.

2. Всяка страна-членка ще изпрати на Комисията своя национален стратегически план преди предаването на програмите си за развитие на селските райони.

ГЛАВА III **СТРАТЕГИЧЕСКИ МОНИТОРИНГ**

Член 13 **Обобщаващи доклади от страните-членки**

1. За пръв път през 2010 г. и не по-късно от 1 октомври на всяка година, всяка страна-членка ще предава на Комисията обобщаващ доклад, който представя осъществения напредък в прилагането на националната стратегия и цели, и приноса им към постигане на стратегическите насоки на Общността. Последният обобщаващ доклад трябва да бъде представен не по-късно от 1 октомври 2014 г.
2. Докладът ще обобщава годишните доклади за напредъка в реализацията на програмата/ите през предишната година, определени в член 86 и най-вече ще представя:
 - (a) Постиженията и резултатите от програмите за развитие на селските райони по отношение на показателите, определени в националния стратегически план;
 - (b) Резултатите от текущите оценки за всяка програма.
3. Като обезсилва алинея 1, за единните програми определени в Член 15(2), страните членки могат да включат в годишните доклади за напредъка в прилагането, определени в Член 82, елементите, описани в алинея 2 по –горе, като се спазват времевите граници, определени с Член 82.

Член 14 **Годишен доклад на Комисията**

1. За пръв път през 2011 г. и в началото на всяка втора година, Комисията ще представя доклад, обобщаващ основните развития, тенденции и предизвикателства по прилагането на националните стратегически планове и стратегическите насоки на Общността.

Този доклад ще се базира на анализа и преценката на Комисията на обобщаващите доклади на страните-членки, упоменати в Член 13, както и на всяка друга налична информация. Той ще посочи мерките, които са предприети или които

ще бъдат предприети от страните-членки и Комисията за извършване на подходящите последващи действия според заключенията на докладите.

2. Годишният доклад на Комисията ще бъде изпращан на Европейския Парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на Регионите.

ЧАСТ ТРЕТА ПРОГРАМИРАНЕ

ГЛАВА I

СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРОГРАМИРАНЕТО

Член 15

Програми за развитие на селските райони

1. Действията на ЕСФРСР в страните-членки ще се реализират чрез програми за развитие на селските райони. Те прилагат стратегията за развитие на селските райони чрез съвкупност от мерки, обединени според определените в ЧАСТ ЧЕТВЪРТА приоритетни оси, за постигането на които ще бъде ползвана помощта по ЕСФРСР.

Всяка програма за развитие на селските райони ще покрива периода между 1 януари 2007 г. и 31 декември 2013 г.

2. Страните членки могат да подадат или единна програма за цялата си територия, или отделни програми за всеки регион.
3. Страните-членки с регионални програми могат също да представят за одобрение национална рамка съдържаща общите елементи за регионалните им програми.

Член 16

Съдържание на програмите

Всяка програма за развитие на селските райони ще включва:

- (a) Анализ на ситуацията по отношение на силните и слаби страни, избраната стратегия и предварителната (*ex-ante*) оценка, описана в Член 85;
- (b) Обосновка на избраните приоритети по отношение на стратегическите насоки на Общността и националния стратегически план, както и очаквано въздействие според предварителната оценка;
- (c) Информация за приоритетните оси и предложените мерки за всяка приоритетна ос и тяхното описание, в това число специфични проверими цели и показатели, определени в Член 81, които позволяват измерването на напредъка, ефективността и ефикасността на програмата;
- (d) Финансов план, който съдържа две таблици:
 - (i) Таблица, която в съответствие с Член 69(4) и (5) определя общия планиран финансов принос от ЕСФРСР за всяка година. Когато това е приложимо, този финансов план ще показва отделно в рамките на общия принос на Фонда, средствата осигурени за региони по Целта Сближаване. Планираният годишен принос на Фонда ще бъде съвместим с Финансовата перспектива;
 - (ii) Таблица, която определя общия планиран принос на Общността за целия програмен период и съответстващото национално публично съфинансиране

за всяка приоритетна ос, размера на приноса на ЕСФРСР за всяка приоритетна ос и сумата определена за Техническа помощ. Където е приложимо, таблицата ще показва и отделно планирания принос на Фонда за регионите по Целта Сближаване и съответстващото национално публично съфинансиране.

- (e) За информация, индикативна разбивка на първоначалните суми по мярка по отношение на публични и частни разходи;
- (f) Когато е приложимо, таблица с националното допълнително финансиране по ОСИ в съответствие с чл. 89;
- (g) Елементите, които са необходими за оценка по правилата за (защита на) конкуренцията, и, когато това е приложимо, списък на схемите за помощ, които се позволяват съгласно Член 87, 88 и 89 на Договора (за създаване на ЕС) за ползване при прилагането на програмите;
- (h) Информация за допълняемостта с мерките, които са финансирани от други инструменти на общата селскостопанска политика, чрез Политиката за сближаване, както и Инструмента за подкрепа на рибарството;
- (i) Информация за уредбата за прилагане на програмата, което включва:
 - (i) Всички органи, които са назначени от страните-членки, в съответствие с разпоредбите на Член 74(2), и за информация – описание на структурата за управление и контрол;
 - (ii) Описание на системите за наблюдение и оценка, както и състава на Комитета по наблюдение;
 - (iii) Разпоредби, които осигуряват публичността на програмата;
- (j) Определянето на партньорите, определени в Член 6 и резултатите от консултациите с партньорите.

Член 17

Баланс между приоритетите

1. Финансовият принос на Общността за всяка от трите цели, определени в Член 4, ще покрива поне 10% от общия принос на ЕСФРСР за Приоритетни оси 1 и 3 на Програмата, уредени съответно в Раздели I и III към ГЛАВА I от ЧАСТ ЧЕТВЪРТА и най-малко 25% от общия принос на Фонда по Приоритетна ОС 2, уредена с РАЗДЕЛ II на ГЛАВА I на ЧАСТ ЧЕТВЪРТА. За програмите на Френските отвъдморски територии, минималният финансов принос на Общността за ОС 2 ще бъде 10%
2. Поне 5% от приноса на ЕСФРСР трябва да се заделят за ОС 4, определена в Раздел IV на Глава I на ЧАСТ ЧЕТВЪРТА. Тази сума допринася за процентите посочени в първия параграф. За Чешката република, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия минималният принос за ОС 4 може да бъде "разтеглена" през програмния период така че поне 2.5% от общия принос на ЕСФРСР да се приложи за ОС 4.

ГЛАВА II

ПОДГОТОВКА, ОДОБРЕНИЕ И ПРЕГЛЕД

Член 18

Подготовка и одобрение

1. Програмите за развитие на селските райони ще бъдат създадени от страните-членки в тясно сътрудничество с партньорите, споменати в Член 6.
2. Страните-членки ще предадат на Комисията предложение за всяка програма за развитие на селските райони, която съдържа информацията, изложена в Член 16.
3. Комисията ще оцени предложените програми въз основа на тяхното съответствие със стратегическите насоки на Общността за развитие на селските райони, националният стратегически план и този Регламент.

Там където Комисията прецени, че дадена програма за развитие на селските райони не съответства на стратегическите насоки на Общността, националният стратегически план или този Регламент, тя ще изиска от страната-членка да промени предложената програма по съответния начин.

4. Всяка програма за развитие на селските райони ще бъде приета колкото е възможно по-скоро след подаването ѝ от страната-членка в съответствие с процедурата, спомената в Член 90(2).

Член 19 Преглед

1. Програмите за развитие на селски райони ще бъдат преглеждани, и, ако се налага, ще бъдат адаптирани за оставащата част от периода от страната-членка след одобрение на Комитета по наблюдение. Модификациите на програмите ще вземат предвид резултатите от оценките и докладите на Комисията с оглед укрепване или адаптиране на начина, по който са взети предвид приоритетите на Общността.
2. Комисията в кратки срокове ще взема решения по молбите за промяна на програмите за развитие на селските райони след подаването им от страната членка в съответствие с процедурата, спомената в Член 90(2). Промените, които изискват одобрение чрез решение на Комисията, ще бъдат определени в съответствие с процедурата, спомената в Член 90(2).

**ЧАСТ ЧЕТВЪРТА
ПОДКРЕПА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ**

**ГЛАВА I
ПРИОРИТЕТНИ ОСИ**

**РАЗДЕЛ I
ОС 1 ПОДОБРЯВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ И ГОРСКИЯ
СЕКТОР**

**Член 20
Мерки**

Подкрепата за повишаване на конкурентоспособността в селскостопанския и горския сектор включва:

a) Мерки за насърчаване на познанията и подобряване на човешкия потенциал:

- (i) Професионално обучение и информационни дейности, включително разпространяване на научни познания и иновативни практики за заетите в земеделието, хранителната промишленост и горите
- (ii) Подпомагане на млади фермери
- (iii) Ранно пенсиониране на фермери и на заети в земеделски стопанства
- (iv) Ползване от фермерите и собственици на гори на съвети в земеделието и горското стопанство
- (v) Подпомагане създаването на мениджърски услуги за земеделските стопанства, на съвети в земеделието и на съвети в горския сектор

b) Мерки, целящи реструктуриране на физическия потенциал:

- (i) Модернизиране на земеделските стопанства
- (ii) Подобряване на икономическата стойност на горите
- (iii) Добавяне на стойност към първичните земеделски и горски продукти
- (iv) Сътрудничество за създаване на нови продукти, процеси и технологии в земеделския, хранителната промишленост и горския сектори;
- (v) Подобряване и развитие на инфраструктура, свързана с развитието и адаптацията на земеделието и горския сектор
- (vi) Възстановяване на селскостопанския потенциал, разрушен от природни бедствия и въвеждане на подходящи превантивни дейности.

c) Мерки, целящи подобряване на качеството на земеделската продукция и продукти:

- (i) Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания по стандартите, основаващи се на законодателството на Общността
- (ii) Подпомагане на фермерите, които участват в схеми за качество на храните
- (iii) Подпомагане на групи производители за информационни и рекламни дейности за продукти, включени в схеми за качество на храните

d) Временни мерки за Чешка Република, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия относно:

- (i) *Подпомагане на полу-пазарни стопанства в процес на реструктуриране*
- (ii) *Подпомагане създаването на групи производители*

Подраздел 1

Условия по мерките, целящи подобряване на човешкия потенциал

Член 21

Професионално обучение и информационни дейности

Помощта за професионално обучение по член 20 (а) (i) не включва курсове за инструктаж или обучение, които са част от съществуващите схеми за обучение в селското и горското стопанства на гимназиите или висшите училища.

Член 22

Подпомагане на млади фермери

1. Помощта по член 20(а) (ii), е за лица, които:

- (a) Нямаат навършени 40 години и за първи път започват да управляват селскостопанско производство,
- (b) Притежават подходящи работни умения и познания,
- (c) Предложат бизнес план за развитие на дейностите в стопанството.

2. Помощта е във вид на единично парично подпомагане, с максимална стойност посочена в Приложението.

Член 23

Ранно пенсиониране

1. Помощта по член 19, точка (а) (iii), се предоставя:

- (a) На фермери, които решат да прекратят своята дейност като прехвърлят стопанството на други фермери,
- (b) На работници във фермите, които решат окончателно да прекратят дейността си при прехвърлянето на стопанството.

2. Прехвърлящият трябва да:

- (a) бъде на възраст над 55 години, но да не е достигнал нормалната пенсионна възраст в момента на прехвърлянето, или да е на възраст с до 10 години по-млад от нормалната възраст за пенсиониране към момента на прехвърлянето.
- (b) прекрати окончателно всякаква пазарно-насочена селскостопанска дейност.
- (c) е работил в сферата на селското стопанство в продължение на най-малко 10 години преди прехвърлянето.

3. Получаващият стопанството трябва :

- (a) да отговаря на условията в чл.22 ако наследява прехвърлящия, или
- (b) да е фермер, не по-възрастен от 50 години, или да е частна фирма ; който/която наследявайки стопанството на прехвърлящия увеличава размера на стопанството.

4. Работникът в земеделското стопанство трябва да:

- (a) бъде на възраст над 55 години, но да не е достигнал нормалната пенсионна възраст в момента на прехвърлянето, или да е на възраст с до 10 години по-млад от нормалната възраст за пенсиониране към момента на прехвърлянето.
- (b) е работил поне половината от работното си време през последните пет години като селскостопански работник, или като помощник в семейното стопанство,
- (c) е работил в стопанството на прехвърлящия най-малко еквивалента на две пълни години през последните четири години предхождащи ранното пенсиониране на прехвърлящия
- (d) е включен в схема за социално осигуряване.

5. Пълното времетраене на подкрепата за ранно пенсиониране не може да надвишава 15 години за прехвърлящия и за работника. Подкрепата не може да продължава след навършване на 70 г. за прехвърлящия и достигането на нормална пенсионна възраст за работника.

Когато на прехвърлящия се изплаща пенсия от страната-членка, подкрепата при ранно пенсиониране ще се изплаща като допълнение към пенсията като се отчита размера на националната пенсия.

6. Максималната допустима подкрепа е указана в Приложението.

Член 24

Ползване на Съвети

1. Помощта по член 20 (a)(iv), се отпуска за да се подпомогнат земеделските производители и собствениците на гори да посрещнат разходите по ползване на съвети, целящи подобряване на цялостната работа на тяхното стопанство;

Минималният обхват на услугата за фермери задължително включва:

- (a) установените в нормативната база изисквания за управление и условията за добро земеделие и околна среда, постановени в член 4 и 5 на Регламент (ЕС) 1782/2003, и в Анекси III и IV към същия Регламент.
- (b) стандартите за безопасни условия на труд основани на законодателството на Общността.

2. Помощта за съвети е ограничена до максимумите, посочени в Приложението.

Член 25

Създаване на служби за управление, подпомагане дейността и съвети в земеделието и горското стопанство

Помощта по член 20(a) (v) ще бъде предоставена за покриване на разходите по учредяването на гореизброените служби за период от 5 години като постепенно ще намалява до изтичането на 5 години от тяхното създаване.

Подраздел 2

Условия за мерките, целящи реструктуриране и развитие на физическите производствени активи и насърчаване на иновациите

Член 26

Модернизиране на стопанствата

1. Помощта по член 20(b)(i), се предоставя за инвестиции, които:

- (a) Подобряват цялостната работа на стопанството, и
- (b) Не противоречат на стандартите на ЕС отнасящи се до съответните инвестиции.

Където се налагат инвестиции за постигане на съответствие със стандартите на ЕС, помощ се оказва само за тези, които са за новоприети стандарти на Общността. В този случай се дава отсрочка ненадвишаваща 36 месеца от датата на влизане на стандарта в сила.

2. Максималните стойности на помощта са фиксирани в Приложението.

Член 27

Подобряване на икономическата стойност на горите

1. Инвестиционната помощ по член 20, точка (b) (ii) се предоставя на собственици на гори, частни лица или сдружения на собственици, или на общините или техни сдружения. Това ограничение не се отнася за тропическите и субтропическите гори и залесените територии на Азорските острови, Мадейра, Канарските острови, по-малките острови на Егейско море според определението в Регламент 2019/93, както и Френските презморски провинции.

2. Инвестициите ще са за горски стопанства над определен размер определен от страните-членки в техните програми и ще съответстват на плановете за управление на горите.

3. Максималните стойности на помощта са посочени в Приложението.

Член 28

Добавяне на стойност към (първичните) земеделски и горски продукти

1. Помощта по член 20, точка (b) (iii), се предоставя за инвестиции в материални или нематериални активи, които:

(a) Подобряват цялостната работа на стопанствата,

(b) Се отнасят до:

- преработката и маркетинга на продукти описани в Приложение I на Договора за ЕС с изключение на рибните или горските продукти, и/или
- развитието на нови продукти, процеси и технологии за продуктите покрити от Анекс I от Договора за ЕС, с изключение на рибните или горските продукти,

и

(c) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответните инвестиции.

При инвестиции с цел постигане на съответствие със стандартите на ЕС, помощ се оказва само за тези инвестиции на микро-предприятията, според референцията в алинея 3, които са за новоприети стандарти на Общността. В този случай се дава отсрочка за постигане на съответствие със стандарта, ненадвишаваща 36 месеца от датата на влизане на стандарта в сила.

2. Максималните стойности на помощта са посочени в Приложението.

3. Помощта по алинея 1 е само за средни, малки и микро-предприятия съгласно препоръката на ЕС 2003/361/ЕС от 6 май 2003⁸. За териториите на Азорските острови,

⁸ OJ L 124, 20.5.2003, p.36

Мадейра, Канарските острови, по-малките острови в Егейско море по смисъла на Регламент (ЕЕС) No 2019/93 не съществуват граничения за помощта свързани с размера на предприятията. За предприятия които не са в обхвата на член 2(1) на горната препоръка и са с по-малко от 750 работника или с оборот по-малък от EUR 200 милиона се намалява наполовина интензитетът на помощта В горския сектор помощта е ограничена само до микро-предприятията.

Помощ няма да бъде предоставяна на предприятия изпитващи трудности, както е дефинирано в Насоките на Общността за държавна помощ за спасяване и реструктуриране на фирми, изпитващи затруднения⁹.

Член 29

Сътрудничество за създаване на нови продукти, процеси и технологии в селскостопанския и хранителния сектор

1. Помощта по чл. 20(b)(iv) ще се предоставя за насърчаване на сътрудничеството между производителите на суровини от земеделието и горското стопанство, преработващата промишленост и/или трети субекти.
2. Подкрепата ще се ползва към покриването на разходите направени в процеса на сътрудничество.

Член 30

Инфраструктура, свързана с развитието и адаптацията на земеделието и горите

Помощта предоставяна по член 20(b) (iv), може да покрива изключително дейности по подобряване достъпа до стопанствата и горските масиви, уедряването и подобряването на земите, доставките на енергия и управлението на водите.

Подраздел 3

Условия по мерките, целящи подобряване качеството на селскостопанската продукция

Член 31

Съответствие със стандартите основани на законодателството на Общността

1. Помощта за привеждане в съответствие със стандартите на ЕС съгласно член 20(c)(i) ще покрие разходите и нереализиран доход за земеделските производители, чиито стопанства не отговорят на стандартите на ЕС в областта на *защита на околната среда, общественото здраве здравето на растенията и животните* както и стандартите за *безопасни условия на труд*.

Тези стандарти трябва да са нововъведени в националното законодателство прилагашо Европейското законодателство и да налагат нови задължения или ограничения за стопаните, да оказват значително въздействие върху обичайните текущи разходи от дейността на фермерите както и да засягат значителен брой стопани.

2. Помощта е фиксирана годишно, временна и намаляваща с годините, за максимум 5 години от датата на влизане в сила на стандарта в съответствие със законодателството на Общността. Максималната стойност на помощта е посочена в Приложението.

⁹ OJ C 288, 9.10.1999, p.2

Член 32
Подпомагане на фермерите, които участвуват в схеми за качество на храните

1. Помощта за насърчаване качеството на храните съгласно член 20(c) (ii) се:
 - (a) отпуска само за селскостопански продукти за човешка консумация,
 - (b) отнася за схеми на ЕС за насърчаване качеството на храните, или такива приети от страните членки, които отговарят на специфични критерии, дефинирани съгласно член 90(2); не подлежат на подкрепа схеми, чиято единствена цел е да доведат до по-висока степен на контрол за спазване на задължителните стандарти съгласно законодателството на ЕС или националното законодателство,
 - (c) отпуска като годишно плащане, чиято стойност се определя от нивото на фиксираните разходи от участие в такива схеми, за максимален период от 5 години.
2. Максималната стойност на помощта е посочена в Приложението.

Член 33
Информационни и рекламни дейности

Помощта за информационни и промоционални/рекламни дейности, осъществявани от групи производители съгласно член 20 (c) (iii) се отнася до продукти по схемите за насърчаване качеството на храните посочени в член 32.

Максималната стойност на помощта е посочена в Приложението.

Подраздел 4
Условия по преходните мерки

Член 34
Подпомагане на полу-пазарни стопанства с цел реструктуриране

1. Помощта съгласно член 20(d)(i) за стопанства произвеждащи продукция почти изцяло за собствена консумация като продават само част от продукцията (полу-пазарни стопанства), ще се предоставя на стопани, които представят бизнес план.
2. Напредъкът в изпълнението на бизнес плана по алинея 1 ще се оценява след изтичането на три години.
3. Помощта е във вид на твърдо определена стойност като максималната е посочена в Приложението. и се предоставя за не повече от 5 години.
4. Помощта ще се предоставя само на одобрените до 31.12.2013 кандидати.

Член 35
Групи производители

1. Помощта в член 20(d)(ii) ще бъде отпускана за да се улесни учредяването и административната дейност на групи производители за следните цели:
 - (a) адаптиране на производството и произвежданата от членуващите производители продукция към пазарните изисквания
 - (b) съвместна продажба на пазара, включително подготовка за продажба, централизиране на продажбите и доставяне до търговци на едро
 - (c) създаване на общи правила за информация относно продукцията, особено що се отнася до прибирането на продукцията и нейната наличност.

2. Отпуска се годишна помощ за първите 5 години от датата на учредяване на групата на производителите. Помощта е в размер, който се определя на базата на годишната пазарна продукция, с максимална стойност посочена в Приложение то

3. Помощта ще бъде отпускана на групи производители, официално признати от компетентния орган на страната-членка не по-късно от 31.12.2013.

Раздел 2 **ОС 2 : ПОДОБРЯВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА**

Член 36 **Мерки**

Помощта по този раздел се отнася за следните мерки:

а) Мерки, целящи устойчиво използване на земеделска земя чрез:

- i) плащания за природни ограничения на фермери в планински райони,
- ii) плащания на фермери в райони с природни ограничения, различни от планинските,
- iii) плащания по НАТУРА 2000 и плащания свързани с Директива 2000/60/ЕС
- iv) плащания за агро – екология и
- v) плащания за хуманно отношение към животните;
- vi) подкрепа за непроизводствени инвестиции.

б) Мерки, целящи устойчивото използване на горите чрез:

- i) първоначално залесяване на земеделски земи,
- ii) първоначално установяване на земеделско – горски системи върху земеделски земи,
- iii) първоначално залесяване на неземеделски земи,
- iv) плащания по НАТУРА 2000
- v) плащания за опазване на околната среда в горското стопанство,
- vi) възстановяване на продуктивността на горското стопанство и въвеждане на превантивни мерки,
- vii) подкрепа за непроизводствени дейности .

Подраздел 1 **Условия по мерките, целящи устойчиво използване на земеделски земи**

Член 37 **Плащания за природни ограничения в планински райони и в други райони с ограничения**

1. Плащанията по член 36 (а) , (i) and (ii) ще бъдат отпускани годишно на база хектар използвана земеделска площ (ИЗП) по определението в Решение на Комисията 2000/115/ЕС¹⁰ от 24 ноември 1999, отнасящо се до дефинициите на характеристиките,

¹⁰ OJ L 38, 12.2.2000, p.1. Decision as last amended by Regulation (EC) No 2139/2004 (OJ L 369, 16.12.2004, p.24)

списъкът на земеделските продукти, изключенията в дефинициите и регионите и областите при изследването на структурата на земеделските стопанства

Плащанията целят да компенсират допълнителните разходи за фермерите или пропуснатия доход поради ограниченията за земеделското производство в съответния район.

2. Плащанията ще бъдат предоставяни на фермери, при условие, че практикуват дейност в определените райони по член 50 (а) и (b), в продължение най-малко на пет години от първото плащане.

3. Плащанията ще бъдат фиксирани между минималните и максимални стойности посочени в Приложението.

Възможно е плащане на по-висока стойност, от тази определена в Приложението, само в специални и добре обосновани случаи, при условие че средната стойност на всички плащания в съответната страна-членка не надвишава максимално определената стойност.

4. Плащанията са намаляващи за площ на стопанствата на определен праг, който трябва да бъде определен в Програмата.

Член 38

Плащания по НАТУРА 2000 и плащания свързани с Директива 2000/60/ЕС

1. Помощта по член 36, (а) (iii), ще се отпуска годишно на хектар ИЗП с цел да се компенсират разходите и пропуснатите доходи причинени от ограниченията в съответните райони, произтичащи от изпълнението на директиви 79/409/ЕЕС, 92/43/ЕЕС и 2000/60/ЕС.

2. Максималните стойности на помощта са посочени в Приложението. За плащанията свързани с Директива 2000/60/ЕС ще се изготвят детайлни правила, включително максималния размер на подкрепата, по процедурата спомената в чл. 90 (2).

Член 39

Плащания за агро – екология

1. Страните членки ще разпределят помощта по член 36, (а) (iv) на своите територии, съобразно специфичните си потребности.

2. Плащанията за агро – екология ще се отпускат на фермери, които на доброволен принцип поемат агроекологични ангажименти . При доказана връзка с постигането на цели по опазването на околната среда, плащания за агроекология могат да се предоставят и на друг тип стопани на земи.

3. Плащанията за агроекология и хуманно отношение към животните покриват само тези дейности, които надвишават задължителните стандарти по членове 4 и 5 и Приложения III и IV на Регламент (ЕС) N° 1782/2003, минималните изисквания за ползване на торове и препарати за растителна защита, както и други задължителни изисквания наложени чрез националното законодателство и определени в програмата.

Като общо правило тези задължения трябва да бъдат поети за срок между 5 и 7 години. При необходимост и добра обосновка, този период може да бъде удължен съгласно процедурата по член 90(2) за специфичен вид поети задължения .

4. Плащанията ще се отпускат годишно и ще покриват допълнителни разходи и пропуснати доходи, в резултат от поетото задължение. Когато е необходимо, те могат също така да покриват и транзакционни разходи.

Където е подходящо, бенефициентите ще се избират чрез търг чрез прилагането на критерии за икономическа и еко-ефективност.

Максималната стойност на помощта е посочена в Приложението.

5. Подкрепа може да отпускат за опазването на генетичните ресурси в земеделието за дейности, които не се разглеждат от параграфи 1 до 4 по-горе.

Член 40

Плащания за агро – екология и хуманно отношение към животните

1. Плащанията за хуманно отношение към животните предвидени в чл. 36 (а) (v) ще се предоставят на стопани, които доброволно поемат задължения за хуманно отношение към животните.

2. Плащанията за хуманно отношение към животните покриват само тези дейности, които надвишават задължителните стандарти по член 4 и Приложение III на Регламент (ЕС) N° 1782/2003 както и други задължителни изисквания наложени чрез националното законодателство и определени в програмата.

Тези задължения трябва да бъдат поети за срок между 5 и 7 години. При необходимост и добра обосновка, този период може да бъде удължен съгласно процедурата по член 90(2) за специфичен тип поети задължения.

3. Плащанията ще се отпускат годишно и ще покриват допълнителни разходи и пропуснати приходи, в резултат от поетото задължение. Където е необходимо, те могат също така да покриват и транзакционни разходи.

Максималната стойност на помощта е посочена в Приложението.

Член 41

Инвестиции за непроизводствени дейности

Подкрепата по член 36 (а)(vi) ще се отпускат за:

- (a) инвестиции свързани с изпълнение на поетите задължения по мярката представена в чл. 36 (а) (vi) или за други агро-екологични цели,
- (b) инвестиции в рамките на стопанствата които увеличават обществената привлекателност на районите по НАТУРА 2000 или на други площи с висока природна стойност като места за отдих и почивка.

Подраздел 2

Условия по мерките целящи устойчиво развитие на горското стопанство

Член 42

Общи условия

1. Помощ по този подраздел ще бъде отпускана само за гори и залесени площи чиито собственици са частни лица, асоциации на частни лица, общини или техни сдружения. Ограничението не се отнася за тропическите и субтропическите гори и горски площи на Азорските острови, Мадейра, Канарските острови, по-малките острови на Егейско море по смисъла на Регламент (ЕЕС) No 2019/1993 и Френските отвъдморски територии.

Това ограничение не важи за помощта по член 36 (b) (i), (iii) (vi) и (vii).

2. Предложените по този подраздел мерки, в райони с висок или среден риск от пожари в рамките на дейностите на Общността по защита на горите от пожари, трябва да съответстват на плановете за защита от пожари на страните членки за тези райони.

Член 43

Залесяване на земеделски земи

1. Помощта по член 36 (b) (i) може да се предоставя за един или повече от следните типове разходи:
 - (a) разходите за залесяване;
 - (b) годишна премия на хектар за залесена площ, която да покрива разходите за поддръжка за период максимум до 5 години,
 - (c) годишна премия на хектар за покриване на загубата на доход причинена от залесяването за максимален период от 15 години за земеделски стопани, или сдружения, обработвали земята преди нейното залесяване или за всяко друго физическо лице или акционерно дружество.
2. Помощта за залесяване на земя, притежавана от публични власти, ще покрива само разходите за залесяване. Физически лица или акционерни дружества, стопанисващи наета земеделска земя, която се предвижда да бъде залесена, също могат да получават годишната помощ по алинея 1.
3. Помощ за залесяване на земеделска земя няма да бъде отпускана:
 - (a) на земеделски стопани които получават помощ по схемата за ранно пенсиониране,
 - (b) в случай на отглеждане на коледни елхи.

За бързо-растящи видове с кратък турнус на сеч, помощ ще бъде отпускана само за разходите за залесяване.

4. Максималният размер на помощта за земеделските стопани, или други физически лица и частни фирми е посочен в Приложението.

Член 44

Създаване на агролесовъдни системи на земеделски земи

1. Помощта по член 36(b)(ii), ще се отпуска на земеделски стопани за създаване на агролесовъдни системи, съчетаващи екстензивно земеделие и горско стопанство. Покриват се само разходите за създаване.
2. Агролесовъдните системи се отнасят към тези системи за използване на земята, при които се отглеждат комбинирано дървета и селскостопански култури върху една и съща площ.
3. Не се отпуска помощ за отглеждане на коледни елхи и бързо-растящи видове с кратък турнус на сеч.
4. Максималният размер на помощта е посочена в Приложението.

Член 45

Залесяване на неземеделска земя

1. Помощта предвидена в член 36 (b) (iii) ще покрива само разходите за залесяване на земи, които не попадат по 34, точка b) i).

В случаите на залесяване на изоставени земеделски земи подкрепата може да включва годишните премии определени в чл. 43(1) (b).

2. Помощта няма да се отпуска за засаждане на коледни елхи.

3. Максималният размер на помощта за физически лица и частни фирми е посочен в Приложението.

Член 46 **Плащания по НАТУРА 2000**

Помощта предвидена в член 36 (b) (iv), се отпуска годишно за хектар гора на частни собственици на гори или техни сдружения, с цел компенсирание на разходите, настъпили в резултат на ограниченията за използване на горите и залесените земи съгласно директиви 79/409/ЕЕС и 92/43/ЕЕС в засегнатите райони.

Максималният и минимален размер на помощта е посочен в Приложението.

Член 47 **Плащания за опазване на околната среда в горите**

1. Плащанията за опазване на околната среда в горското стопанство по член 36(b) (v), ще се отпускат за хектар гора на бенефициенти, които на доброволен принцип поемат задължение да провеждат мерки за опазване на околната среда. Тези плащания ще покриват само онези задължения, които надхвърлят задължителните изисквания.

Задълженията трябва да се спазват в период от пет до седем години. Където е необходимо и оправдано, за специфичен вид задължения може да бъде определен по-дълъг период в съответствие с процедурата спомената в чл. 90(2).

2. Плащанията ще покриват допълнителните разходи и пропуснатите доходи причинени от спазването на задълженията. Размерът на помощта трябва да бъде фиксиран между минимума и максимума, посочени в Приложението.

Член 48 **Възстановяване на потенциала за производство на горски продукти и въвеждане на превантивни мерки**

1. Помощта по член 36 (b) (vi), ще се отпуска за възстановяване на потенциала за производство на горски продукти, гори претърпели природни бедствия и пожари, както и за въвеждане на подходящи превантивни мерки.

2. Превантивните мерки срещу пожари обхващат гори, класифицирани като гори с висок или среден риск от страните-членки в техните планове за защита на горите от пожари.

Член 49 **Инвестиции в непроизводствени дейности**

Помощта по член 36 (b) (vii), ще се отпуска за инвестиции в горски масиви:

- (a) свързани с изпълнение на поетите задължения според мярката предвидена в член 36 (b)(v), или за други екологични цели
- (b) които увеличават обществената ценност за отдих и почивка на съответния горски или залесен район.

Подраздел 3 **Определяне на районите**

Член 50 **Райони, които могат да бъдат подпомагани**

1. Страните-членки трябва да определят районите, които ще бъдат подкрепяни съгласно член 36 (а)(i), (ii) и (iii) и по член 36 (b) (i), (iii), (iv) и (vi) като вземат в предвид алинеи 2 до 5, на настоящия член.

2. За да бъдат избираеми за подпомагане по член 36 (а)(i), планинските райони трябва да се характеризират със значително ограничение на възможностите за използване на земята и значително нарастване на разходите за обработка поради :

- (a) наличието на много неблагоприятни климатични условия заради надморската височина, които скъсяват значително вегетационния период за растениевъдство,
- (b) при по-ниска надморска височина, наличието на стръмни наклони за по-голяма част от района, поради което не е възможно да се използва механизирани техника или пък се налага използването на скъпо струващи специализирани машини, или комбинация от тези два фактора, всеки от които не е прекалено силно изразен, но в комбинация водят до съизмеримо значително ограничение.

Райони северно от 62-ия паралел и някои съседни райони трябва да се причислят към групата на планинските райони.

3. За да бъдат избираеми за подпомагане по член 36(а)(ii), районите, различни от посочените в алинея 2 на този член планински райони, трябва да са:

- (a) райони, със значими природни ограничения като ниска продуктивност на почвата или лоши климатични условия, но в които поддържането на екстензивна селскостопанска дейност е важно за управлението на земята, или
- (b) райони, засегнати от специфични ограничения, но в които управлението на земята трябва да бъде продължено за да се запази или подобри околната среда, да се поддържа ландшафта и да се запази туристическия потенциал на района, или за да се защити бреговата линия.

По отношение на районите със специфични ограничения в т. (b) те ще включват земеделски райони, които са хомогенни от гледна точка на условията за естествено производство, и общият им обхват няма да надхвърля 10% от територията на страната –членка.

4. В програмите си страните -членки съгласно специфичните указания изготвени според процедурата в член 90(2):

- ще потвърдят границите на районите по параграф 2 и 3 (b) или ще ги променят;
- ще определят границите на районите по алинея 3 (a) на този член

5. Земеделските райони по НАТУРА 2000 определени съгласно Директива 79/409/ЕЕС и Директива 92/43/ЕЕС и земеделските площи в териториите на плановете за управление на речни водосбори в съответствие с Директива 2000/60/ЕС ще бъдат избираеми за подкрепата, определена с член 36 (а)(iii)

6. Райони, подходящи за залесяване по екологични причини като защита от ерозия или увеличаване на горските ресурси с цел намаляване въздействието на климата ще бъдат избираеми за плащанията, определени с член 36 (b) (i) и (iii).

7. Горски площи по НАТУРА 2000, определени съгласно Директива 79/409/ЕЕС и Директива 92/43/ЕЕС, ще бъдат избираеми за плащанията определени с член 36(b)(iv).

8. Гори с висок или среден риск от пожари ще бъдат избираеми за плащанията, определени с член 36 (b)(vi) във връзка с превантивни действия срещу пожари.

Подраздел 4 Спазване на стандарти

Член 51

Намаляване на отпусканата помощ или изключване от плащанията

1. В случай, че бенефициентите, получаващи плащане по член 36 (а) (i) до (iv) и член 36 (b)(i), (iv) и (v), не спазват задължителните изисквания за цялото стопанство, посочени в член 4 и 5 и Приложения III и IV на Регламент No 1782/2003, поради действия или пропуски от тяхна страна, общата сума на полагаемите плащания, която трябва да им бъде изплатена в рамките на календарната година, през която е констатирано неспазване на условията, ще бъде намалена или отказана.

Намалението или отмяната на плащането по горната алинея ще се прилага и в случаите когато бенефициентите получаващи плащания по чл. 36 (а) (iv (а)) не спазват за цялото стопанство поради пропуски или действия от тяхна страна минималните изисквания за ползване на торове и препарати за растителна защита споменати в чл. 39(3).

2. В съответствие с чл. 26 (1) (b) намалението или отмяната на плащанията по алинея 1 не се прилагат за периода на въвеждане на стандарти за които са предвидени гратисни периоди.

3. Обезсилвайки параграф 1, за бенефициентите в страните – членки, прилагащи единното плащане за площ, както е предвидено в чл. 143 b на Регламент (ЕС) 1782/2003, задължителните за спазване изисквания са тези, посочени в чл. 5 и Приложение IV на същия Регламент.

4. Съгласно процедурата в член 90(2) ще бъдат изработени подробни правила за намаляване или отмяна на отпусканата помощ. В този контекст под внимание се взема тежестта, обхвата, действията на бенефициента и рецидивите по отношение на неспазване на условията.

5. Алинеи 1 до 4 не важат за чл. 39 (5).

РАЗДЕЛ 3

ПРИОРИТЕТНА ОС 3:

КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА СЕЛСКАТА ИКОНОМИКА

Член 52

Мерки

Помощта по този раздел включва:

(а) Мерки за разнообразяване на селската икономика, чрез:

- (i) стартиране на неселскостопански дейности,
- (ii) помощ за създаване и развитие на микро-предприятия с цел насърчаване на предприемачеството и развитие на икономическата тъкан,
- (iii) насърчаване на дейностите, свързани с туризма,

(b) Мерки за подобряване качеството на живот в селските райони:

- (i) осигуряване на основни услуги за населението и икономиката в селските райони,
- (ii) обновяване и развитие на селата,

(iii) опазване и подобряване на селското наследство.

(c) **Професионално обучение и предоставяне на информация за икономическите субекти, опериращи в обхвата на подкрепа по мерките на Приоритетна ос 3.**

(d) **Придобиване на умения и оживяване (на териториите) за целите на подготовка и прилагане на местна стратегия за развитие.**

Подраздел 1

Условия по мерките за разнообразяване на икономиката в селските райони

Член 53

Стартиране на неселскостопански дейности

Бенефициентите на помощта по член 52(a) (i) трябва да са членове на семействата на земеделски производители.

Член 54

Помощ за създаване и развитие на бизнес

Помощта по член 52(a) (ii) се предоставя само за микро-предприятия както е определено в препоръка на ЕК 2003/361/ЕС.

Член 55

Насърчаване на развитието на туризма

Помощта по член 52(a)(iii) се отнася за следното:

- (a) малка по размер инфраструктура като например информационни центрове и поставяне на указателни табели на туристическите места;
- (b) инфраструктура за отдих и туризъм, предлагаща достъп до естествени територии; малки по размер бази за настаняване на туристи;
- (c) развитие и реклама на туристически продукти от селския туризъм.

Подраздел 2

Условия по мерките за подобряване качеството на живот в селските райони

Член 56

Основни услуги за населението и икономиката в селските райони

Помощта по член 52(b)(i) се отнася до установяването на основни услуги, включително дейности свързани с културата и свободното време, за едно или група села, и свързаната с тях малка по размери инфраструктура.

Член 57

Опазване и подобряване на селското наследство

Помощта по член 52(b)(iii) покрива:

- (a) съставянето на планове за защита и управление на площи за Натура 2000 и други територии с висока природна стойност; дейности по засилване

осъзнаването на проблемите на околната среда и инвестиции свързани с поддръжката, възстановяването и подобряването на природното наследство, и с развитието на места с висока природна стойност;

- (b) проучвания и инвестиции свързани с поддръжката, възстановяване и възобновяване на културното селско наследство, като например културни забележителности на селата и селския пейзаж.

Подраздел 3 **Професионално обучение, придобиване на умения и оживяване**

Член 58 **Професионално обучение**

Помощта по член 52 (с) не включва курсове или обучение, които са част от програмите за обучение на средните и висши училища.

Член 59 **Придобиване на умения и оживяване**

Подкрепата по член 52(d) се отнася за:

- (a) проучвания на съответна област;
- (b) мерки за осигуряване на информация за района и местната стратегия за развитие;
- (c) обучение за хората, които се занимават с подготовката и изпълнението на местната стратегията за развитие;
- (d) промоционални дейности и обучение на лидери;
- (e) прилагане чрез публично-частни партньорства различни от тези по член 62(1)(b) на местните стратегии за развитие, включили една или повече от мерките по член 52(a), (b) и (c).

Подраздел 4 **Прилагане на Приоритетна ос 3**

Член 60 **Очертаване на обхвата на дейностите**

Където мерките по този раздел са насочени към дейности, които се подпомагат също така по други линии и програми на Общността, включително Структурните фондове, и Европейския инструмент за подкрепа на рибарството, страните членки трябва ясно да очертаят във всяка от програмите критериите за разграничаване на дейностите подкрепяни по ЕСФРСР, от тези подкрепяни от другите инструменти за подкрепа на Общността.

РАЗДЕЛ 4

ОС 4 ЛИДЕР

Член 61

Определение за подхода Лидер

Подходът ЛИДЕР включва като минимум следните елементи:

- (a) местни стратегии за развитие, предназначени за добре обособени под-регионални селски територии
- (b) местни публично-частни партньорства (оттук нататък наричани "Местни Инициативни Групи" - МИГ)
- (c) подход надолу-нагоре с предоставяне на власт решенията за изработване и изпълнение на местните стратегии за развитие да бъдат вземани от МИГ,
- (d) многосекторен глобален подход при създаването и прилагането на стратегиите, основан на взаимодействие на действащи лица и проекти от различните сектори на местната икономика,
- (e) прилагане на иновативни подходи,
- (f) изпълнение на проекти за сътрудничество,
- (g) създаване на мрежа от местни партньорства.

Член 62

Местни инициативни групи

1. Местните инициативни групи ще прилагат подход за местно развитие основан на партньорство; те трябва да отговорят на следните условия:

- (a) да предложат интегрирана стратегия за местно развитие включваща най-малко елементите от (a) до (d) и точка (g) на член 61 и да отговорят за нейното изпълнение;
- (b) да е или група, която е призната по инициативите ЛИДЕР II¹¹ или ЛИДЕР+¹² или съгласно подхода ЛИДЕР да е нова група представляваща различни местни социално-икономически сектори на съответната територия. На нивото при което се вземат решенията, икономическите и социалните партньори, както и други представители на гражданското общество, например сдружения на селски стопани, жени, млади хора „ трябва да изграждат поне 50% от местното партньорство;
- (c) те трябва да покажат умения да създадат и изпълняват стратегия за развитие на района;

2. Управляващият орган трябва да подsigури, че Местните Инициативни Групи или избират водещия във административно и финансово отношение партньор, способен да управлява обществените средства и да осигури добрата работа на партньорството, или да образуват обща правно обособена структура, която да гарантира добрата работа на партньорството и способността му да управлява публични средства.

3. Територията, за която е разработена стратегията трябва да е еднородна и да предлага достатъчно ресурси – човешки, финансови и икономически така че да се подsigури ефективно разработване и изпълнение на жизнеспособна стратегия за развитие.

¹¹ Communication from the Commission of 19.3.1991 (OJ C 73, 19.3.1991, p. 33).

¹² Communication from the Commission of 14.4.2000 (OJ C 139, 18.5.2000, p. 5).

4. Местните инициативни групи ще подбират проектите отговарящи на стратегията, които да бъдат финансирани. Могат да бъдат избирани и проекти за сътрудничество.

Член 63 **Мерки**

Помощта по приоритетна ос ЛИДЕР е за:

- (a) изпълнение на местни стратегии за развитие посочени в чл.61, алинея 1(a), с оглед постигане на целите на една ли повече от трите приоритетни оси посочени в Раздели 1,2 и 3;
- (b) изпълнение на проекти за сътрудничество за целите на точка (a);
- (c) подsigуряване работата на МИГ, придобиване на умения и оживяване според разпоредбите на чл. 59.

Член 64 **Изпълнение на местни стратегии**

В случай, че планираните в местната стратегия дейности отговарят на мерките по останалите приоритетни оси в този регламент, ще се прилагат съответните за тях условия съгласно разпоредбите на Раздели 1,2 и 3.

Член 65 **Сътрудничество**

1. Помощта по член 63(b) се предоставя за проекти за сътрудничество между районите или за международно сътрудничество.

"Сътрудничество между районите" означава сътрудничество в границите на страната-членка.

"Международно сътрудничество" означава сътрудничество между райони в няколко страни-членки и с райони в трети страни, не-членки на ЕС.

2. Ще бъдат покривани разходите само за районите в страните-членки.

3. Член 64 ще се прилага и за проекти за сътрудничество.

ГЛАВА II

ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

Член 66 **Финансиране на техническата помощ**

1. Съгласно член 5 на Регламент (ЕС) 1290/2005, ЕСФРСР може да използва до 0.25% от годишните бюджети за да финансира дейности по подготовката, наблюдението, административна подкрепа, оценка и контрол по инициатива на Комисията и/или от нейно име. Тези дейности се осъществяват съгласно член 53(2) на Регламент (ЕС, Euratom) No 1605/2002 от 25 юни 2002 г. за Финансовия Регламент, приложим за общия бюджет на Европейските Общества¹³ както и всички други разпоредби по същия

¹³ OJ L 248,16.9.2002, p.1.

Регламент и на разпоредбите за прилагането му, приложими за тази форма за изпълнение на бюджета.

2. По инициатива на страните-членки, за всяка програма за развитие на селските райони, Фондът може да финансира дейности в помощ на нейната подготовка, управление, наблюдение, оценка, предоставяне на информация и осъществяване на контрол.

За тези мерки може да се заделени до 4% от общата сума по всяка от програмите.

3. В рамките на лимита в алинея 2, по всяка програма ще се заделят средства за създаване и осигуряване работата на Национална мрежа за селските райони както е посочено в член 68.

Страните-членки с регионално програмиране могат да представят за одобрение специфична програма за създаването и дейността на нейната Национална мрежа за селските райони.

Детайлите по създаването и дейността на националната мрежа за селски райони ще се уточнят в съответствие с процедурата спомената в чл. 90 (2).

Член 67

Европейска мрежа за развитие на селските райони

Ще бъде създадена Европейска мрежа за развитие на селските райони за обвързване на националните мрежи за развитие на селските райони, организациите и администрациите, работещи в тази област, съгласно клаузите на член 66(1).

Целите на европейската мрежа за развитие на селските райони са да:

- (a) събира, анализира и разпространява информация за мерките на Общността за развитие на селските райони,
- (b) събира, разпространява и обобщава за територията на цялата Общност Добрите практики за развитие на селските райони,
- (c) предоставя информация за развитието в селските райони на Общността и в трети страни,
- (d) организира срещи и семинари в рамките на Общността за работещите в областта на Развитие на селските райони,
- (e) създава и поддържа мрежа от експерти с цел да се улесни обмена на опит и знания и оказване на помощ при изпълнението и оценката на политиките за развитие на селските райони,
- (f) оказва съдействие на националните мрежи и международните инициативи за сътрудничество.

Член 68

Национални мрежи за селските райони

1. Всяка страна-членка трябва да създаде национална мрежа за селските райони, която обединява всички организации и административни органи, работещи в областта на развитие на селските райони.

2. Помощта по член 66(3), първи параграф се отпуска за:

- (a) създаване на необходимите структури за осъществяване работата на мрежата;

(b) план за действие, който съдържа най-малко идентифициране и анализ на добри практики подходящи за обмяна и информация за тях, управление на мрежата, организация на обмяна на опит и ноу-хау, подготовката на програми за обучение за местните инициативни групи, които са в процес на създаване, както и техническа помощ за сътрудничество между районите и международно сътрудничество.

ЧАСТ ПЕТА ПРИНОС НА ЕСФРСР

Член 69

Ресурси и тяхното разпределение

1. Сумата на подкрепата за развитие на селските райони на Общността по този Регламент за периода 1 януари 2007 до 31 декември 2013, годишната му разбивка и минималната сума за концентрация в регионите избираеми по целта Сближаване ще се фиксират чрез квалифицирано мнозинство от Съвета по предложение на Комисията в съответствие с финансовата перспектива за периода 2007-2013 и Междуинституционалното споразумение за бюджетната дисциплина и подобряването на бюджетната процедура за същия период.
2. 0.25% от ресурсите по алинея 1 се отделят за Техническата помощ на Комисията съгласно член 66(1)..
3. За целите на програмиране и последващото включване в общия бюджет на Европейската общност, сумата по алинея 1 се индексира с 2% всяка година.
4. Комисията изготвя годишното разпределение на средствата по алинея 1 по страни-членки, след изваждане на средствата по алинея 2 и същевременно отчитайки:
 - (a) Стойността на средствата заделени за регионите по *Цел Сближаване*
 - (b) Предишно представяне, и
 - (c) Специфична ситуация и потребности, основани на обективни критерии.През 2011 година Комисията ще прегледа годишното разпределение за годините от 2012 до 2013 с цел да разпредели сумата по параграф 2.
5. При програмирането, в допълнение към сумите по алинея 4, страните-членки ще трябва да вземат под внимание и сумите от финансовата модулация, които се получават като резултат от член 12, алинея 2 Регламент (ЕС) 1290/2005
6. Комисията ще подsigури за всяка страна-членка допустима по този Регламент, че общите годишни алокации от ЕСФРСР произтичащи от ФЕОГА – Ориентиране, заедно с алокациите по ЕФРР, ЕСФ и Фонд Сближаване определени по съответното законодателство на Общността за периода от 1 януари 2007 до 31 декември 2013, включително приносът на ЕФРР определен по законодателството на Общността за Инструмента за добросъседство, от Инструмента за пред-присъединяване определен по съответното законодателство както и от тези алокации по ФИОР, допринасящи към Цел Сближаване, общо да не превишават 4% от общият брутен вътрешен продукт на страната членка, определен при приемането на Междуинституционалното споразумение за бюджетна дисциплина и подобряване на бюджетната процедура.

Член 70

Принос на Фонда

1. С решението за приемане на програмата за развитие на селските райони се фиксира и максималния принос на ЕФРСР за всяка от приоритетните оси – в рамките

на гъвкав праг, който ще бъде определен в съответствие с процедурата спомената в чл. 90 (2). Където е необходимо, в решението ясно ще се посочат сумите, заделени за районите по цел "Сближаване".

2. Приносът на ЕСФРСР се калкулира на основата на цялата сума на допустимите публични разходи.

3. За всяка от приоритетните оси се определя степента на принос от ЕСФРСР.

(а) За приоритетна ОС 1 (Конкурентоспособност) и ОС 3 (Разнообразяване на дейности и подобряване качеството на живот), както и за Техническата помощ в чл. 66 (2), са определени следните тавани на приноса:

(i) 75% от допустимите публични разходи в районите по Цел "Сближаване";

(ii) 50% от допустимите публични разходи в другите райони.

(б) По приоритетна ОС 2 (Подобряване на Околната среда) и ОС 4 (ЛИДЕР), се прилагат съответно следните тавани:

(i) 80% от допустимите публични инвестиции в районите по Цел "Сближаване";

(ii) 55% от допустимите публични разходи в другите райони.

Минималният процентен праг на приноса на ЕСФРСР на ниво Приоритетна ОС е 20%.

4. Въпреки поставените ограничения за максималните ставки на принос по алинея 3, приноса на ЕСФРСР може да достигне 85% за програмите в крайните райони и малките острови в Егейско море по смисъла на Регламент (ЕЕС) No 2019/93.

5. За страните-членки избрали да изпълняват специфични програми в съответствие с чл. 66 (3) втори подпараграф, таванът на финансиране от ЕСФРСР ще бъде 50% от допустимите публични разходи.

6. Техническата помощ по инициатива на Комисията или от нейно име може да бъде финансирана на 100% [от ЕСФРСР].

7. Разход, съфинансиран от ЕСФРСР не може в същото време да бъде съфинансиран от Структурните фондове, Фонда за Сближаване или някой друг финансов инструмент на общността.

Разходът може да бъде съфинансиран само по една от приоритетните оси на програмата за развитие на селските райони. Когато дейността е избираема за подкрепа по мерки от няколко Приоритетни оси, разходите за подкрепа ще се начисляват към Доминиращата ОС.

8. Публичните разходи за помощ на предприятия, в случай че в този регламент не е посочено друго, са в рамките на ограниченията касаещи оказването Държавна помощ.

Член 71 **Допустими разходи**

1. Без да противоречи на член 39(1) на Регламент (ЕС) No1290/2005, разходите ще бъдат допустими за съфинансиране от ЕСФРСР в случай, че помощта е изплатена от Разплащателната агенция в периода 1 януари 2007 - 31 декември 2015.

Съ-финансираните дейности не могат да бъдат завършени преди началото на дата на избираемост.

Нови разходи, добавени при промяна на програмата съгласно член 19, са допустими от датата на приемане от страна на Комисията на искането за промяна на програмата.

2. Разходите ще бъдат допустими за съфинансиране от ЕСФРСР, само когато са за дейности одобрени от Управляващия орган на програмата или за дейности за които той отговаря, съобразно критериите, определени от Компетентния орган.

3. Правилата за допустимите разходи се определят на национално ниво и са обект на специалните условия в този Регламент за някои от мерките за развитие на селските райони.

Следните разходи са недопустими за възстановяване със средства от Фонда:

(а) ДДС, с изключение на невъзстановим ДДС когато е платим от бенефициенти, различни от лицата освободени от данъци определени в член 4(5), първи параграф на Шестата Директива на Съвета 77/388/ЕЕС от 17 май 1977 относно хармонизацията на законите в страните членки за данъците по оборота – Обща система за ДДС: единна основа за преценка ⁽¹⁴⁾

(b) лихви по заеми като се отчита алинея 5;

(c) закупуването на земя, чиято стойност надхвърля 10% от всички допустими разходи по съответната дейност. По изключение и след обосновка могат да се поставят по-високи проценти когато се отнася за дейности по консервацията на околната среда.

4. Алинеи 1 до 3 не се отнасят за член 66(1).

5. Без да противоречи на алинея 3 (b) помощта по ЕСФРСР може да приеме и форма различна от тази на безвъзмездна пряка помощ (б.прев.: субсидия, грант). Подробни правила за това ще се изготвят съобразно процедурата по член 90(2).

Член 72

Период на валидност на инвестициите

1. Без да се нарушават правилата за свободата за установяване и за свободно предоставяне на услуги по смисъла на член 43 и 49 на Договора, страните-членки трябва да подсиgurяват, че инвестиционните разходи запазват приноса на ЕСФРСР ако съответната инвестиция не претърпи значителна промяна в рамките на 5 годишен срок от решението на Управляващия орган за финансиране която:

(a) влияе на естеството на инвестицията или условията на изпълнение или се дава незаслужено предимство на фирма или обществена организация;

(b) е следствие на промяна на собствеността на част от инфраструктурата, или от прекратяване или прехвърляне на производствена дейност.

2. Неправомерните плащания подлежат на възстановяване съгласно член 33 на Регламент (ЕС) No 1290/2005.

ЧАСТ ШЕСТА УПРАВЛЕНИЕ, КОНТРОЛ И ИНФОРМАЦИЯ

ГЛАВА ПЪРВА

УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

¹⁴ OJ L 145, 13.6.1977, p.1. Directive as last amended by Directive 2004/66/ES (OJ L 168, 1.5.2004, p.35)

Член 73
Отговорности на Комисията

За да осигури добро финансово управление в съответствие с изискванията на чл. 274 от Договора, в контекста на споделеното управление на помощта, Комисията ще осъществява мерките и контрола описани в чл. 9 (2) на Регламент (ЕС) № 1290/2005.

Член 74
Отговорности на страните-членки

1. С цел осигуряване на ефективна защита на финансовите средства на Общността, страните-членки трябва да приемат всички законови и административни мерки посочени в член 9 (1) на Регламент (ЕС) № 1290/2005.

2 Страните членки трябва да назначат за всяка програма за развитие на селските райони следните органи:

(а) Управляващ орган, който може да бъде или публично или частно юридическо лице, функциониращо на национално или регионално ниво, или самата Страна-членка, когато изпълнява тази задача, да отговоря за управлението на споменатата програма;

(б) Акредитирана Разплащателна агенция по смисъла на чл.6 от Регламент (ЕС) № 1290/2005;

(в) Сертифициращият орган по смисъла на чл.7 от Регламент (ЕС) № 1290/2005;

3. Страните-членки трябва да подсигурят за всяка програма за развитие на селските райони, че са създадени органи за управление и контрол като се съблюдава ясно определяне и разделение на функциите между Управляващия орган и останалите органи . Страните-членки трябва да осигурят ефективното функциониране на системата по време на изпълнение на програмата.

4. Страните-членки трябва да упражняват контрол съобразно подробните правила за изпълнение, които ще бъдат приети от Комисията съгласно член 90(2), особено по отношение вида и интензивността на контрол, адаптиран към естеството на различните мерки за развитие на селските райони.

Член 75
Управляващ орган

1. Управляващият орган отговаря за управлението и изпълнението на програмата по ефикасен, ефективен и коректен начин и по специално:

(а) Гарантира, че се отпуска финансиране за дейности съгласно критериите на програмата за развитие на селските райони;

(b) Осигурява наличието на система за записване и поддържане в електронен вид на статистическа информация за изпълнението, която да бъде подходяща база за наблюдение и оценка;

(с) Осигурява, че бенефициентите и другите страни по изпълнението на програмата:

(i) са информирани за задълженията им, произтичащи от предоставянето на помощта и поддържат или отделна счетоводна система или подходящ код за осчетоводяване за всички трансакции отнасящи се до операции, свързани с програмата, и

(ii) са наясно с изискванията за предоставянето на данни на управляващия орган и записването на всички продукти и резултати;

(d) Осигурява, че оценките на програмите се извършват в рамките на времевите ограничения посочени в тази Регламент и са в съгласие с общата рамка за

наблюдение и оценка. Също така отговаря резултатите от оценките да се предават на съответните национални власти и Комисията.

- (e) Координира работата на Комитета по наблюдение и му подsigурява необходимите данни, свързани с наблюдение на изпълнението на програмите в светлината на конкретните му цели;
- (f) Осигурява спазване на задълженията, отнасящи се до осигуряване на публичността на програмата съгласно член 76;
- (g) Изготвя, и след одобрение на Комитета за наблюдение, предава в Комисията Годишен доклад по напредъка на изпълнение на програмата;
- (h) Отговаря Разплащателната агенция да получава цялата налична информация по процедурите и упражнявания контрол по одобрените за финансиране дейности преди плащанията да бъдат оторизирани.

2. Когато част от задължената на Управляващия орган се делегират на друг орган, Управляващият орган остава изцяло отговорен за ефикасното и коректно управление и изпълнение на делегираните задължения.

ГЛАВА ВТОРА

ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Член 76

Информация и публичност

1. Страните членки предоставят информация и правят публични Националните стратегическите планове, Програмите за развитие на селските райони и приноса на Общността.

Информацията трябва да е насочена към широката общественост. Тя ще цели да информира за ролята на Общността и да осигури прозрачност на помощта по ЕСФРСР.

2. Управляващият орган на програмата отговаря за осигуряването на публичност по следния начин:

- (a) като информира потенциалните бенефициенти, професионални организации, икономическите и социални партньори, организациите насърчаващи равенство между половете и неправителствени организации, включително занимаващи се с екология, за възможностите, които предоставя програмата и за правилата за получаване на финансиране по Програмата;
- (b) като информира бенефициентите за приноса на Общността;
- (c) като информира широката общественост за ролята на Общността в осъществяване на програмите и за постигнатите резултати.

ЧАСТ VII НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

ГЛАВА ПЪРВА

НАБЛЮДЕНИЕ

Член 77

Комитет за наблюдение

1. За всяка програма за развитие на селските райони, ще бъде създаден Комитет за наблюдение в срок до три месеца след решението за одобрение на програмата.

Всеки комитет създава своите правила за работа в съответствие с институционалната, правна и финансова рамка на съответната страна-членка и ги приема в съгласие с Управляващия орган за да изпълнява задълженията си в съответствие с този Регламент..

2. Всеки Комитетът за наблюдение се председателства от представител на страната-членка или на Управляващия орган.

Неговият състав се определя от страната-членка и включва партньорите посочени в член 6 (1).

По своя инициатива, представител на Комисията може да участва в работата на Комитета за наблюдение като наблюдател.

3. Страните-членки с регионални програми могат да създадат национални Комитети по наблюдение за да координират прилагането на тези програми във връзка с националната стратегия и усвояването на финансови ресурси.

Член 78

Отговорности на Комитета за наблюдение

Комитетът за наблюдение наблюдава ефективното изпълнение на програмата за развитие на селските райони. В тази връзка той:

- (a) разглежда и приема, в рамките на четири месеца след одобрение на програмата, критериите за избор за отпускане на финансиране. Тези критерии се променят съгласно нуждите на програмирането;
- (b) периодично наблюдава напредъка в постигане на набелязаните цели на програмата, на базата на документи, предоставени от Управляващия орган;
- (c) проверява резултатите от изпълнението, особено постигане на целите за всяка от приоритетните оси както и текущите оценки;
- (d) преглежда и одобрява годишния доклад за напредък и заключителния доклад за напредък преди изпращането им в Комисията;
- (e) може да предлага на Управляващия орган промени или преразглеждане на програмата, целящи постигане на целите на ЕСФРСР, посочени в член 4, или свързани с подобряване на управлението, особено финансовото управление;
- (f) приема и одобрява предложенията за промяна на съдържанието на решението на Комисията за приноса от ЕСФРСР.

Член 79

Процедури за наблюдение

1. Управляващият орган и Комитетът за наблюдение наблюдават качеството на изпълнение на програмата.

2. Управляващият орган и Комитетът за наблюдение наблюдават всяка от програмите за развитие на селските райони на базата на финансови индикатори, индикатори за изпълнение и резултатност.

Член 80 **Обща рамка за наблюдение и оценка**

Общата рамка за наблюдение и оценка се създава в сътрудничество между страната-членка и Комисията и се приема съгласно процедурите по член 90(2). Рамката включва ограничен брой общи индикатори за всяка от програмите.

Член 81 **Индикатори**

1. Напредъкът, ефикасността и ефективността на изпълнение на програмите за развитие на селските райони по отношение на поставените цели се оценява на базата на индикатори отнесени към първоначалната ситуация и такива за оценка на финансовото разходване на средства постигнати резултати и въздействие от програмите.
2. За всяка от програмите се разработва ограничен брой допълнителни индикатори, специфични за съответната програма.
3. Където е възможно, данните за индикаторите се разбиват по пол и възраст на бенефициентите.

Член 82 **Годишен доклад за напредък**

1. За пръв път през 2008 и към 30 юни всяка година Управляващият орган, изпраща на Комисията годишен доклад за напредък за изпълнение на програмата. Заключителният доклад за прилагането на програмата се изпраща най-късно до 30 юни 2016.
2. Всеки годишен доклад за напредъка по изпълнение на програмата съдържа следните елементи:
 - (а) промени в основните условия, които оказват влияние върху условията на изпълнение на програмата както и промени в политиката на Комисията или националната политика, оказващи въздействие върху съгласуването на ЕСФРСР с другите финансови инструменти;
 - (б) напредъкът при изпълнение на програмата по отношение на поставените цели на базата на индикаторите за преки и косвени резултати¹⁵;
 - (с) финансово управление на програмата, като за всяка от мерките се посочват направените плащания. Ако програмата е в райони, избираеми по *Цел Сближаване* разходите се посочват отделно;
 - (д) резюме на наблюденията от текущата оценката в съответствие с чл. 86(3);
 - (е) стъпките, предприети от Управляващия орган и от Комитета за наблюдение с цел осигуряване качествено и ефективно изпълнение на програмата в това число:
 - (i) мерките за наблюдение и оценка;

¹⁵ (б. прев.: Пряк резултат – изграден е хотел с 100 легла за нощувка на туристи; косвеният резултат се основава на прекия резултат – например 1,500 нощувки на туристи в хотела за една година.

(ii) резюме на основните проблеми при управление на програмата и предприетите мерки, включително тези в отговор на коментарите (и препоръките), направени по член 83;

(iii) ползваната Техническа помощ;

(iv) предприетите стъпки за осигуряване на публичност на програмата както е според изискванията на член 76;

(e) декларация за съответствие с политиката на Общността що се отнася до помощта, включително посочване на срещаните проблеми и предприетите мерки за решаването им;

(f) където е подходящо, повторното използване на финансовите средства, възстановени по член 33 на Регламент (ЕС) 1290/2005.

3. Докладът се счита за приемлив според член 26 на Регламент (ЕС) No 1290/2005 ако съдържа всички елементи посочени в алинея 2 и позволява да се направи оценка на изпълнението на програмата.

Комисията коментира върху годишните доклади в рамките на два месеца след изпращане на доклада от Управляващия орган. Този срок се увеличава на пет месеца за заключителния доклад по програмата. Ако Комисията не отговори в посочения срок докладът се счита за приет.

4. Детайлите по годишния доклад за специфичните програми по чл. 66(3) ще се определят в съответствие с процедурата спомената в чл. 90(2).

Член 83

Годишна проверка на програмите

1. Всяка година, при представяне на годишния доклад, Комисията и Управляващият орган преглеждат основните резултати за предходната година в съответствие с процедури, които се уточняват със Страната членка и съответния Управляващ орган.

2. След тази проверка Комисията може да изпрати коментари до страната членка и до Управляващия орган, който ще информира Комитета за наблюдение. Страната-членка трябва да информира Комисията за предприетите стъпки в отговор на направените коментари.

ГЛАВА II

ОЦЕНКА

Член 84

Основни положения

1. Политиките и програмите за развитие на селските райони подлежат на **предварителна, междинна и последваща** оценки съгласно членове 85, 86 и 87.

2. Оценкаите имат за цел подобряване на качеството, ефикасността и ефективността на изпълнение на програмите за развитие на селските райони. Те оценяват въздействието на програмите по отношение на стратегическите насоки на Общността съгласно член 9 и специфичните проблеми в областта на селските райони в страната-членка и съответните райони, като се вземат предвид изискванията за устойчиво развитие и въздействие върху околната среда и изискванията на съответното законодателство на Общността.

3. Работата по оценкаите ще се организира според оценката или от Страната-членка или от Комисията.

4. Оценките по параграф 1 се извършват от независими оценители. Резултатите се публикуват съобразно изискванията на Регламент (ЕС) No 1049/2001 на Европейския парламент и Съвета от 30 май 2001, регулиращ обществения достъп до документи на Европейския парламент, Съвет, и Комисията.¹⁶

5. Страните членки предоставят необходимите човешки и финансови ресурси за провеждане на оценките, организират набирането на данни и ползват информацията, предоставяна от системата за наблюдение.

6. Страните -членки и Комисията се споразумяват върху методите и стандартите за оценка, които се прилагат по инициатива на Комисията според член 80.

Член 85

Предварителна оценка (Ex-ante evaluation)

1. Предварителната оценка е част от процеса по създаване на програмите за развитие на селските райони и цели да оптимизира разпределението на бюджетните ресурси и да подобри качеството на програмирането. Чрез нея се идентифицират и оценяват средносрочните и дългосрочни потребности, целите за развитие, очакваните резултати, количествени цели особено по отношение на въздействието и очакваната промяна спрямо първоначалното положение, добавената стойност от програмата, степента до която са отразени приоритетите на Общността, поуките от предходни програми и качеството на процедурите за изпълнение, наблюдение, оценка и финансово управление.

2. Предварителната оценка се управлява от страната-членка.

Член 86

Междинна и последваща оценка

1. Страните-членки трябва да установят система за текуща оценка за всяка програма за развитие на селските райони.

2. Управляващият орган по програмата и Комитетът за наблюдение използват текущата оценка:

(a) за да проверят напредъка на програмата по отношение на постигане на целите на базата на индикатори за резултатите и където е възможно на база индикатори за въздействието на програмата;

(b) за подобряване качеството на програмите и тяхното изпълнение;

(c) за да разглеждат предложенията за съществени изменения в програмите;

(d) за да подготвят междинната оценка и последващата оценка (mid-term and ex-post evaluation).

3. Започвайки с 2008, Управляващият орган всяка година докладва на Комитета за наблюдение резултатите от текущата оценка. Резюме на извършените дейности по [и резултати от] текущата оценка се включва в годишните доклади за напредъка по член 82.

4. През 2010, текущата оценка ще приеме формата на обособен доклад за междинна оценка. Тази междинна оценка ще предложи мерки за подобряване качеството на програмите и тяхното изпълнение.

¹⁶ OJ L 145, 31.5.2001, p. 43.

Резюме на докладите по междинните оценки се осъществява по инициатива на Комисията..

5. През 2015 г. текущата оценка приема формата на обособен доклад за последваща оценка.

6. Междинната оценка и последващата оценка оценяват степента на използване на ресурсите, ефикасността и ефективността от програмирането по ЕСФРСР, социално-икономическото въздействие и въздействието върху приоритетите на Общността. Оценкаите разглеждат целите на програмите и се стремят да извадят поуки за провеждане на политиката за развитие на селските райони. Те идентифицират факторите, които допринасят за успеха или неуспеха при изпълнение на програмите, включително устойчивостта, и идентифицират най-добрите практики.

7. Текущата оценка се организира по инициатива на Управляващият орган в сътрудничество с Комисията. Тя се организира на многогодишен принцип и покрива периода 2007–2015.

8. По своя инициатива Комисията организира обучение, обмен на опит и информация за оценителите, извършващи съпътстващата оценка, експертите в страните членки и членовете на Комитета за наблюдение, както и тематични и обобщени оценки.

Член 87

Резюме на последващите оценки на програмите за развитие на селските райони

1. Обобщеният доклад от последващите оценки се подготвя под ръководството на Комисията в сътрудничество със страните-членки и Управляващия орган, които набавят данните за доклада.

2. Обобщаващият доклад трябва да бъде изготвен не по-късно от 31 декември 2016 г.

ЧАСТ VIII

ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

Член 88

Прилагане на правилата за държавна помощ

1. Освен ако не е предвидено друго в тази ЧАСТ, в сила са членове 87,88 и 89 от Договора, по отношение на помощта за развитие на селските райони в страните-членки.

Въпреки това, членове 87,88 и 89 на Договора не са в сила за насрещното съфинансиране от страните-членки за Развитието на селските райони отпускано от Общността по чл. 36 на Договора, в съответствие с този регламент.

2. При предоставяне на подкрепа за модернизирани стопанствата се забранява превишаването на процентите в Приложението, отнасящ се за член 26(2).

Горната забрана не се отнася за инвестиции за:

- (a) Инвестиции с ясно изразен обществен интерес за съхранение на традиционни пейзажи получени в резултат на селскостопански или горски дейности или за преместване на селскостопански сгради,
- (b) Защита и подобряване състоянието на околната среда,
- (c) Подобряване на хигиенните условия на животновъдни ферми и условията свързани с хуманното отношение към животните и безопасните условия на труд.

3. Държавната помощ за компенсиране на фермери поради природни ограничения в планински райони или в райони с други ограничения се забранява ако не отговаря на условията в член 37. При изключителни случаи може да бъде отпусната допълнителна помощ, превишаваща стойността на помощта по член 37(3).

4. Забранява се държавна помощ за компенсиране на земеделски стопани, които са поели ангажименти за изпълнение на агроекологични мерки или мерки за подобряване хуманното отношение към животните, но не спазват условията на член 39 и 40. При изключителни случаи по член 39(4) и 40(3) може да бъде отпусната допълнителна помощ превишаваща максимума на помощта в Приложението. При изключителни случаи и добра обосновка, може да се направи отстъпка за минималния срок на поетите задължения, както са установени с член 39(3) и 40(2).

5. Забранява се държавна помощ за подкрепа на земеделски стопани за адаптиране към стандарти, основани на законодателството на Европейския съюз в областта на околната среда, обществено здраве и опазване здравето на животни и растения, хуманно отношение към животните и безопасни условия на труд, ако не са спазени условията на член 31. Допълнителна помощ, превишаваща максималните стойности на подкрепа по този член може да бъде отпусната при адаптиране към условията на националното законодателство, ако то поставя по-големи изисквания от стандартите на Европейския съюз.

6. При липса на Европейско законодателство, се забранява отпускането на държавна помощ на земеделски стопани с цел адаптиране към стандарти, основани на националното законодателство в областта на околната среда, обществено здраве, опазване здравето на животни и растения, хуманно отношение към животните и безопасни условия на труд, ако не са спазени условията на член 31. При изключителни случаи и добра обосновка може да се отпусне допълнителна помощ, превишаваща максималните стойности за член 31(2) в Приложението, ако отговаря на изискванията на чл. 31.

Член 89

Допълнително национално финансиране

Държавната помощ за допълнително финансиране на мерки за развитие на селските райони, за които е отпусната подкрепа и от Общността, трябва да се обяви от страната –членка и да се одобри от Комисията в съответствие с условията по този Регламент като част от Програмирането определено с член 16.

Първото изречение от член 88 (3) на Договора няма да се прилага за така дефинираната помощ.

ЧАСТ IX

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 90

Комитет

1. Комисията се подпомага от Комитет за развитие на селските райони (от тук нататък наричан 'Комитетът').

2. При препратки към този параграф са в сила член 4 и 7 на Решение 1999/468/ЕС.

Периодът, определен с член 4(3) на Решение 1999/468/ЕС е един месец.

3. Комитетът приема свои правила за работа.

Член 91

Правила при изпълнение

За мерките предвидени по разпоредбите на този регламент ще се създадат подробни правила за изпълнението на Регламента, съгласно процедурата по член 90(2). Те ще се отнасят най-вече за:

- (a) представяне на предложените програми за развитие на селските райони;
- (b) условията определящи прилагането на мерките за развитие на селските райони.

Член 92 Преходни разпоредби

1. В случай че са необходими допълнителни мерки за подпомагане на прехода от съществуващата система към такава, която ще бъде създадена съгласно тази регламент, те ще бъдат приети съгласно член 90(2).
2. Такива мерки ще бъдат приети най-вече за интегриране на съществуващата подкрепа по ФЕОГА – секции Гарантиране или Ориентиране, на Общността в подкрепата за развитие на селските райони, предвидена в този регламент; отнася се за програми вече одобрени от Комисията, но със срок за завършване след 1 януари 2007 като се включват и последващите оценки на програмите през периода 2000-2006.

Член 93 Анулиране

1. Регламент (ЕС) No 1257/1999 се отменя считано от 1 януари 2007 с изключение на член 13(a), 14 (1), и първите две тирета на членове 14(2), 15, 17 до 20, 51(3) и 55(4) и частта от Приложение 1 която определя сумите по член 15(3). Тези разпоредби ще се отменят от 1 януари 2010, в следствие на акт на Съвета приет в съответствие с процедурата на член 37 на Договора.

Препратките към отменения регламент трябва да се разбират като препратки към този Регламент.

Регламент 1257/1999 продължава да бъде в сила за дейности, одобрени от Комисията преди 1 януари 2007 съгласно неговите разпоредби.

2. Директивите на Съвета и Решенията за съставяне и промяна на списъка на необлагодетелстваните райони, съгласно член 21(2) на Регламент (ЕС) No 950/97 се отменят считано от 1 януари 2010 година в следствие на акт на Съвета приет в съответствие с процедурата на член 37 на Договора.

Член 94 Влизане в сила

Този регламент влиза в сила на следващия ден след публикуването му в Официалния вестник на Европейския съюз (*Official Journal of the European Union*).

Той се отнася за помощта на Общността за периода на програмиране започващ след 1 януари 2007. Въпреки това този Регламент няма да се прилага преди влизането в сила на законодателството на Общността даващо общи разпоредби по управлението на ЕФРР, ЕСФ и Фонд Сближаване за периода от 1 януари 2007 до 31 декември 2013, с изключение на членове 9,90 и 92, които се прилагат от момента на влизане в сила на този Регламент.

Без да противоречи на втория параграф , членове 37, 50(2) до (4) и 88(3) ще се прилагат от 1 януари 2010 в следствие на акт на Съвета приет в съответствие с процедурата на член 37 на Договора.

Тази регламент е изцяло задължителен и е директно приложим от всички страни членки.

Изготвен в Брюксел, 20 септември 2005.

За Съвета на ЕС,

М. Бекет,

Президент

ПРИЛОЖЕНИЕ

ТАБЛИЦА НА ПРЕДОСТАВЯНАТА ПОМОЩ

Член	Предмет	Сума в ЕВРО или интензитет	
22(2)	Първоначално установяване (*)	55 000	
23(6)	Ранно пенсиониране	18 000	За всеки прехвърлящ годишно
		180 000	Общо за прехвърлящ
		4 000	За работник годишно
		40 000	Обща сума за работник
24(2)	Предоставяне на съвети	80%	От допустимите разходи за предоставяне на съвети
		1 500	Максимална допустима сума
26(2)	Интензитет на помощта за модернизиране на земеделски стопанства	60%	От сумата на допустимите инвестиции за млади стопани в районите по член 36 а), i), ii) и iii)
		50%	От сумата на допустимите инвестиции за стопани в районите по член 36 а), i), ii) и iii)
		50%	От сумата на допустимите инвестиции за млади стопани в други райони
		40%	От сумата на допустимите инвестиции за други стопани в други райони
		75%	От сумата на допустимите инвестиции в крайно отдалечени райони и островите в Егейско море по Регламент (ЕЕС) No 2019/93
		75%	От сумата на допустимите инвестиции в страните-членки които се присъединиха към Общността на 1 май 2005 г., за прилагането на Директива на Съвета 91/676/ЕЕС ⁽¹⁾ за максимален период от 4 години от датата на присъединяването съгласно чл. 3(2) и 5(1) на тази Директива.
27(3)	Интензитет на помощта за подобряване на икономическата стойност на горските стопанства	60% (**)	От сумата на допустимите инвестиции в райони по член 36 а), i), ii) и iii)
		50%	От сумата на допустимите инвестиции в други райони
		85% (**)	От сумата на допустимите инвестиции в крайно отдалечени райони
28(2)	Помощ за подобряване на стойността на селскостопанската и	50%	От сумата на допустимите инвестиции в райони избираеми по (Convergence Objective) (Цел

	горска продукция	40% 75% 65%	Приближаване) От сумата на допустимите инвестиции в други райони От сумата на допустимите инвестиции в крайно отдалечени райони От сумата на допустимите инвестиции в островите на Егейско море
31(2)	Максимална помощ за отговаряне на стандарти	10 000	За стопанство
32(2)	Максимална помощ за участие в схема за насърчаване качеството на храните	3 000	За стопанство
33	Интензитет на помощта за информационни и промоционални кампании	70%	От допустимите разходи по дейностите
34(3)	Максимална помощ за полупазарни стопанства	1 500	За стопанство / годишно
35(2)	Групи производители: Таван за пазарна продукция за първите пет години от датата на признаване Но непревишаваща съответно за всяка от първите пет години максималната стойност от	5%, 5%, 4%, 3%, и 2%(***) 2.5%, 2.5%, 2.0%, 1.5% и 1.5% 100 000 100 000 80 000 60 000 50 000	Съответно за 1, 2, 3, 4 и 5 година при реализирана пазарна продукция до €1 000 000 Съответно за 1, 2, 3, 4 и 5 година при реализирана пазарна продукция надвишаваща € 1 000 000 За първата година За втората година За третата година За четвъртата година За петата година
37(3)	Минимална помощ за компенсиране на природни ограничения Максимална помощ за компенсиране на природни ограничения Максимална помощ за компенсиране на други ограничения	25 250 150	За хектар използвана земеделска земя За хектар използвана земеделска земя За хектар използвана земеделска земя
38(2)	Първоначална максимална помощ по НАТУРА 2000 за период не по-дълъг от 5 години Максимална помощ по НАТУРА 2000 при нормални условия	500 (****) 200	За хектар използвана земеделска площ За хектар ИЗП
39(4)	Годишни култури Специализирани многогодишни култури	600 (****) 900 (****)	За хектар За хектар

	Други ползвания на земя	450 (****)	За хектар
	Местни отглеждани породи застрашени от изчезване	200 (****)	За глава добитък
40(3)	Хуманно отношение към животните	500	За глава добитък
43(4)	Максимална годишна помощ за компенсиране на загуба на доход поради залесяване		
	-За селски стопани или техни асоциации	700	За хектар
	-За всички останали частни лица	150	За хектар
43(4), 44(4) и 45(3)	Интензитет на помощта за първоначално установяване	80% (**)	От допустимите разходи за районите по 36(a), i), ii) и iii)
		70%	От допустимите разходи за други райони
		85% (**)	От допустимите разходи за крайно отдалечени райони
46 и 47(2)	Годишни плащания по НАТУРА 2000 и опазване на околната среда при горски стопанства		
	Минимална сума	40	За хектар
	Максимална сума	200 (****)	За хектар

(¹) Директива на Съвета 91/676/ЕЕС от 12 декември 1991 за защитата на водите от замърсявания от нитрати със селскостопански произход.

(*) Помощта за установяване може да приеме формата на единично плащане с максимален размер до 40,000 евро, или да е под формата на субсидии по лихвени проценти, чиято капитализирана стойност не трябва да надхвърля 40,000 евро. При комбиниране на двете форми максималният размер на общата подкрепа не може да надхвърли 55,000 евро.

(**) Не се отнася за държавните тропически и субтропически гори и залесени площи на териториите на Азорските острови, Мадейра, Канарските острови, по-малките острови на Егейско море и Френските презморски територии.

(***) За Малта, минималната помощ за производствените сектори с много ниска продуктивност може да бъде определена от Комисията.

(****) В изключителни случаи, при поемане на специфични отговорности, обосновани в програмата за развитие на селските райони, посочените суми могат да бъдат увеличени.